LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Savaitinis
Jungtinėse Valstijose $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $12.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c

NO. 21 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, GEGUŽĖS [MAY] 27, 1977 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ METAI 66-IEJI

KRISLAI

Už pasaulį be karų!
Linksmai ir gražiai
Reikalingas ir galimas
Jų moralė

A. BIMBA

Per šių metų mirusiųjų prisiminimo šventę (Memorial Day) šios šalies pažangiosios visuomenės vyriausias obalsis—"Už pasaulį be karų!" Juk ši šventė ir gimė pagerbimui karuose kritusių amerikiečių. Jų yra buvę tiesiog nesuskaitomi milijonai. Vėliausias karas Vietname nusinešė šimtus tūkstančių brangiausių gyvybių iš abiejų pusių.

Laikas visą žmoniją sumobilizuoti kovai už sukūrimą pasaulio be karo, be masinių žmonių skerdynių, kuriomis išmarginta visa istorija.

Už tokio pasaulio sukūrimą didžiausia atsakomybė priklauso šios šalies žmonėms. Nei ginklavimosi lenktynių sulaikymas, nei pasiekimas visuotino ir pilno nusiginklavimo neįmanomas, kol Jungtinės Amerikos Valstijos tokiems Tarybų Sąjungos ir kitų socialistinių kraštų siūlomiems ėjimams priešinsis mūsų vyriausybė.

□

Praeitą sekmadienį ir teko laimė dalyvauti Hartfordo Laisvės Choro jubiliejiniame parengime. Linksmesnį ir gražesnį sambūrį šiais laikais sunku beįsivaizduoti. Hartfordiškiai choristai labai draugiški ir vaišingi žmonės. Kaip mūsų aidiečiai laimingi savo mokytoją turėti Mildred Stensler, taip hartfordiečiai laisviečiai Wilmą Hollis.

Dar kartą puikiai, labai puikiai su liaudiškomis lietuviškomis melodijomis pasirodė Hartfordo Laisvės Choras ir mūsiškis Aido Choras.

Kaip prieš savaitę 65 metų gyvavimo sukakties proga karštai linkėjome dar daug metų gyvuoti ir mus linksminti Aido Chorui, taip praeitą sekmadienį graži, įvairi skaitlinga publika Laisvės Chorą, jo 50 metų jubiliejaus proga, nuoširdžiai sveikinome ir linkėjome dar ilgus, ilgus metus gyvuoti ir nepavargti.

□

Šiuo laiku reakcinėje klerikalų spaudoje varoma plačiausia propaganda prieš bet kokį susikalbėjimą (dialogą) su komunistais. Negali būti su jais jokio bet kurioje srityje susitarimo ir bendradarbiavimo. Mat, šis klausimas yra visu savo svoriu kilęs Italijoje.

Iš savo pusės, komunistai teigia, kad kai kuriais labai opiais klausimais dialogas (susikalbėjimas, susitarimas ir bendradarbiavimas) ne tik galimas, bet būtinai reikalingas. Paimkime kovą už nusiginklavimą ir taiką, arba prieš infliaciją, nedarbą, skurdą, kriminalizmą ir t. t. Jokia religija, joks tikėjimas, jame ir katalikų tikėjimas, negali būti užtvaru bendradarbiavimui tarp tikinčiųjų ir netikinčiųjų. Puoselėjimas tarpe jų pasidalijimo ir neapykantos nesuderinamas su geriausiais visos liaudies interesais.

□

Tarybų Lietuvoje, kaip žinia, yra baudžiami visuomeninio turto graibstytojai. Netoleruojamas joks plėšikavimas. Ir gerai! Ir puiku!

Bet čia ypač klerikalinėje spaudoje sveikinama ir giriama ne Lietuvos vadovybė, bet turto graibstytojai. Vadovybė yra griežčiausiai smerkiama, kaip ji drįsta bausti vagis! Antai, Chicagos kunigų "draugo" redaktorius Br. Kviklys geg. 9 d. už tai Lietuvos vadovybės prakeimui pašventė ilgiausią vedamąjį. Vienoje vietoje, kalbėdamas apie nubaudimą vienos moteriškės už turto graibstymą, redaktorius šaukia: "Žiūrėkite, žmonės, koks nusikaltimas—vargšė moteris norėjo išnešti kažkokią juostelę ir tuo, žinoma, "griovė sovietinę santvarką!" . . . Vadinasi, ji nenusikalto, ji šventa, nevalia ją bausti, jai plėšikauti uždrausti!

Ką galima pasakyti apie Kviklio ir jo kolegų moralę, apie jų moralės supratimą, apie jų pačių teisingumą? Ar galima jais pasitikėti, juos prileidus prie ne savo turto—juostelių bei laikrodėlių, o ką jau bekalbėti apie dolerius? Juk juo didesnis turtas, tuo didesnė pagunda. Tiktai duok jiems progą—"vardan dievo," jiems, matomai, yra viskas leistina ir pateisinama.

Izraelio parlamento rinkimuose laimėjo dešiniųjų koalicija

Tel Aviv. — Nuo pat susikūrimo Izraelio valstybės visą laiką ją valdė ir jai vadovavo taip vadinama Darbo Partija. Bet šiomis dienomis įvykusiuose parlamento rinkimuose laimėjo dešiniųjų jėgų koalicija, Likud vadinama, kuriai vadovauja Menahem Begin. Tai pusėtina staigmena. To nedaug kas tesitikėjo. Likud partija viena negalės sudaryti vyriausybės, nes ji parlamente turi tik 41 narį iš 120 parlamento narių. Begin turės sudaryti koaliciją su kitomis reakcinėmis politinėmis grupėmis. Naujajame parlamente Darbo Partija teturi 34 narius. Likud vadų pasiūlymą jos vadams sudaryti koaliciją, "darbiečiai" atmetė.

Menahem Begin

Arabų šalys ir Palestinos Išsilaisvinimo Organizacija jau pareiškė savo didelį nusivylimą šiais įvykiais Izraelyje. Jos sako, kad šių rinkimų rezultatai yra didelis smūgis pastangoms pasiekti taiką Vidurio Rytuose.

Mr. Begin, kuris bus Izraelio naujuoju premjeru, neslepia savo neapykantos arabams. Pav., jis pareiškė, kad jis stoja už steigimą Izraelio okupuotose arabų šeimos žydų kaimų. Tai reiškia, kad jis sieks tas žemes aneksuoti. O tam, žinoma, griežčiausiai priešingi arabai.

Pataria karines jėgas ištraukti iš P. Korėjos

Washingtonas.—Atstovų rūmų Tarptautiniais Reikalais pakomitetis įsakė Kongresinei biudžeto raštinei ištirti reikalingumą Pietų Korėjoje toliau palaikyti karines jėgas. Dabar raštinė paskelbė savo atradimus ir pasiūlymus.

Raporte pabrėžiama, kad tos armijos ten palaikymas nereikalingas, ir siūloma ją ištraukti. Ji nereikalinga Pietų Korėjos apsaugojimui nuo Šiaurės Korėjos užpuolimo. Ji ten laikoma grynais politiniais sumetimais.

Ką dabar tuo klausimu pasakys Atstovų rūmai, kai šis pranešimas bus paimtas apsvarstymui? Kaip į raportą pažiūrės vyriausybė?

Nauja sutartis su Suomija

Maskva. — Čia besilankant Suomijos prezidentui Urbo Kekkonen tapo pasirašyta naują plati sutartis tarp Tarybų Sąjungos ir Suomijos. Joje kalbama apie abiejų šalių bendradarbiavimą ekonominėje, pramoninėje, techninėje bei mokslinėje srityse.

Tarp Suomijos ir Tarybų Sąjungos santykiai labai geri. Glaudus bendradarbiavimas lygiai naudingas abiems šalims.

Washingtonas. — Maisto ir Vaistų Administracija siūlo sacharіną pardavinėti tiktai vaistinėse kaipo vaistą. Tačiau kiekvienas ji galėtų nusipirkti be gydytojo leidimo.

Svarbūs įvykiai didžiojoje automobilistų unijoje

Los Angeles mieste baigėsi Jungtinės Automobilistų Unijos konvencija, kuri susidėjo iš 6,000 delegatų ir svečių. Jon buvo pakviestas ir atvyko kalbą pasakyti ir prezidentas Carteris.

Unijos prezidentui Leonard Woodcock rezignavus ir įsitraukus į politinę veiklą, jo vieton išrinktas viceprezidentas Douglas A. Fraser, senas unijos veikėjas, buvęs Walter Reuther pasekėju ir pagalbininku.

Douglas A. Fraser

Užimdamas tą unijoje aukščiausią vietą, Fraser konvencijai pasakė, kad automobilių pramonės darbininkams keturių dienų darbo savaitės atėjimas yra "absoliutiškai neišvengiamas." Klausimas tėra, girdi, "kaip greitai ji ateis." Iš to reikia suprasti, kad Fraserio vadovybėje automobilistų unija šį keturių dienų savaitės reikalavimą kels būsimosiose derybose su samdytojais—su General Motors, American Motors, Ford, Chrysler ir kitomis korporacijomis.

Kaip atrodo, tai automobilistų unija yra pasimojus sugrįžti į Amerikos Darbo Federaciją-Industrinių Organizacijų Kongresą. Konvencija autorizavo pildomąja tarybą šio reikalo apsvarstymui sušaukti kitą konvenciją. Manoma, kad tokia konvencija įvyks dar šiemet.

Prezidentas Carteris Notre Dame Universitete. Jo kairėje—Korėjos kardinolas Stephen Kim, dešinėje—Brazilijos kardinolas Paulo Evaristo Arms ir Rodezijos vyskupas Domal Lamont.

Nebuvimas taikos gali privesti prie katastrofos, sako prezidentas

Praeitą sekmadienį, gegužės 22 d. prezidentas Carteris South Bend, Ind., didžiajame Notre Dame universitete, Romos katalikų hierarchijos operuojamame, pasakė ilgą užsienio politikos reikalais kalbą. Ypatingą dėmesį jis atkreipė į padėtį Vidurio Rytuose. Jo supratimu, šiame pasaulio kampe nepasiekimas taikos dabar gali privesti prie didelės katastrofos. Mat, abi pusės, izraeliečiai ir arabai, ruošiasi prie naujo ginkluoto konflikto.

Savo šioje kalboje prezidentas taipgi kalbėjo apie Amerikos užsieninės politikos "praplėtimą," grindžiant ją "daugiau humanitariniais, negu militariniais reikalais." Laikas esąs liautis šios šalies užsieninę politiką remti "Tarybų Sąjungos ekspansijos pavojumi" arba "baime komunizmo."

Matyt, turėdamas mintyje Izraely įvykusias politines pakaitas, prezidentas Carteris pareiškė:

"Istorinė draugystė tarp Jungtinių Valstijų ir Izraelio nesiremia vienos ar kitos šalies vidiniais politiniais reikalais. Mūsų pačių politika nebus paliesta pasikeitimo vadovybės kurioje nors Vidurio Rytų šalyje."

Savo kalboje prezidentas prisiminė ir apie branduolinio ginklavimosi lenktynes. Jos esančios "ne tik pavojingos, bet ir morališkai apgailėtinos." Girdi: "Mes joms turime padaryti galą!"

Puiku! Bet kaip tada suprasti ir pateisinti to paties mūsų prezidento siūlymą to ginklavimosi, tų lenktynių plėtimo reikalams šiemet padidinti lėšas net 10 bilijonų dolerių? Žodžiai priešingi darbams . . .

Daug žmonių miršta nuo gyvačių įkandimo

Brasilia. — Nuo gyvačių įkandimų Brazilijoje kasmet miršta 5,000, o kitiems 40,00 rankas arba kojas tenka nupiauti. Tiktai taip juos galima išgelbėti nuo mirties. Pavojingų, nuodingų gyvačių skaičius dar vis auga.

Reikalauja areštuot teroristus

Chicago, Ill. — Illinojaus valstijos Komunistų Partijos organizacijos pirmininkas Ishmael Flory ir sekretorius Jack Kling reikalauja, kad Chicagos meras Michael Balandic pradėtų areštuoti ir kalinti Marquette Parke teroristus, kurie užpuldinėja ir terorizuoja juoduosius žmones. Jie sako, kad situacija toje miesto dalyje darosi nepakenčiama.

Chicagoje birželio 7 dieną įvyks naujo mero rinkimai. Ismael Frory yra Komunistų Partijos kandidatas į merus. Jo vardo nėra oficialiame kandidatų sąraše. Miesto piliečiai raginami komunistų kandidato vardą įrašyti.

Tai pirmas toks atsitikimas

Oakland, Cal.—Šio vakarų miesto piliečiai savo meru išrinko juodąjį aukštojo teismo teisėją Lionel Wilson. Jis buvo Demokratų partijos kandidatas ir gavo 42,640 balsų. Republikonų kandidatu buvo baltasis biznierius Dave Tucker, bet gavo tiktai 36,926 balsus. Tai pirmas šio miesto istorijoje toks atsitikimas. Wilsono laimėjimas skaitomas rasizmui dideliu smūgiu.

Nauja, protinga ir visiems naudinga sutartis.

Praėjusią savaitę Ženevoje tapo už Jungtines Valstijas sekretoriaus Cyrus Vance ir už Tarybų Sąjungą užsienio reikalų ministro Andrei Gromykos pasirašyta nauja aplinkos reikalais sutartis. Ją taipgi pasirašė atstovai kitų net 26 šalių.

Sutartyje draudžiama orą ar šiaip gamtinę aplinką kam nors pakeisti militariniais sumetimais. Prie dabartinio mokslo pakilimo, gamta gali būti įvairiose formose panaudota kariniams reikalams. Šioje sutartyje tai daryti griežtai draudžiama.

Reikia tikėtis, kad šiai sutarčiai pritars ir ją pasirašys ir visos kitos šalys.

Pasirašymo apeigose dalyvavo ir Jungtinių Tautų generalinis sekretorius Kurt Waldheim. Jis ta proga pasakė kalbą apie svarbą mažinimo tarptautinio įtempimo ir ėjimo prie sulaikymo ginklavimosi lenktynių.

Kaip matome, ir šiai sutarčiai iniciatyvą davė bendromis pastangomis Tarybų Sąjunga ir Jungtinės Valstijos.

Jau nubaustas

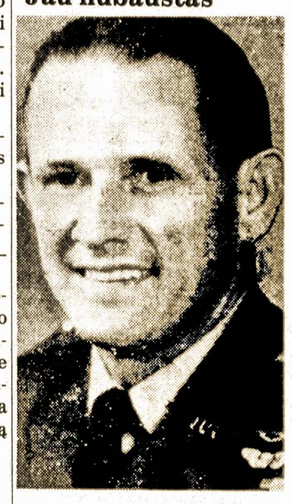

Gen. John K. Singlaub

Washingtonas.—Prieš kelias dienas spaudoje pasirodė žinia iš Pietų Korėjos, kad amerikiečių militarinių jėgų komandantas gen. Singlaub kritikuoja prezidento Carterio planą iš ten su laiku ištraukti amerikinę armiją. Prezidentas galvojąs ją ištraukti ne tuojau, ne dabar, bet gal bėgiu trejų ir ketverių metų. Gen. Singlaub pareiškęs, kad Amerikos divizijos atšaukimas iš Pietų Korėjos vestų prie karo, nes, girdi, Šiaurinė Korėja būtų padrąsinta Pietinę Korėją užpulti ir užimti.

Prezidentui Carteriui, matyt, toks generolo pasielgimas nepatiko ir Generolui įsakė atvykti į Washingtoną ir pasiaiškinti. Jis nubaustas pasalimu iš komandanto pareigų.

Washingtonas. — Valstybės sekretorius Cyrus Vance vėl vyksta į Europą pasitarimams ekonominiais reikalais.

Nesitiki greitos taikos Vid. Rytuose

Ženeva.—Jungtinių Tautų sekretorius Kurt Waldheim gan pesimistiškai nusiteikęs Vidurio Rytuose taikos reikalais. Jis mano, kad Izraelyje dešiniųjų jėgų laimėjimas rinkimuose pasunkins taikos reikalą šioje pasaulio dalyje. Jis nemanąs, kad tarp Izraelio ir arabų pasiekimas taikos dar šiemet vargiai beįmanomas.

United Nations, N. Y. — Jungtinių Tautų globoje 150 šalių atstovai vėl pradėjo derybas dėl išdirbimo taip vadinamo "jūrų įstatymo." Iki šiol tos pastangos nedavė jokių rezultatų.

San Salvador. — Susikirtime tarp kareivių ir kairiųjų valstiečių, kurie reikalauja žemės padalijimo, žuvo šeši valstiečiai ir vienas kareivis. Valstiečiai organizuoti į Salvadoro Valstiečių Krikščioniškąją Federaciją.

Viena.—Čia Austrijos sostinėje gegužės 19 dieną buvo atlaikytas visų Jungtinių Valstijų konsulų socialistiniuose kraštuose pasitarimas. Pranešimuose nieko nesakoma apie tokio pasitarimo reikalą bei tikslą.

Plačiausiai smerkiamas nepasmerkiamas nepateisinamas teisėjo nuosprendis

Burgaw, N. C. — Federalinis teisėjas George M. Fountain atmetė Wilmingtono 10 reikalavimą naujo teismo. Jis sako, kad nuteistųjų konstitucinės teisės teisme nebuvo paneigtos, kad teismas buvo vedamas teisingai ir bešališkai.

Teisėjui Fountain nieko nereiškia, kad visi svarbiausi liudininkai prieš nuteistuosius atšaukė savo liudijimus, viešai prisipažino, kad jie melavo, kad valstybės prokuroras pažadais ir gąsdinimais privertė kreivai liudyti.

Šis teisėjo Fountai nuosprendis jau smerkiamas, kaip klaidingas ir kerštingas, dvokiantis rasimu, ir komercinėje spaudoje, pav., "The New York Times."

Dešimt jaunų žmonių, pasiremiant neteisingais liudijimais, nubausti ilgų metų kalėjimu ir jau keletas metų pūdomi už grotų. Jiems užginčytos visos, net ir pačios paprasčiausios žmogaus teisės. Ir teisėjas nerado pagrindo suteikti jiems naują teismą!

Nuteistųjų advokatai sako, kad jie prieš šio teisėjo neteisingą nuosprendį tuoj apeliuos į North Carolina valstijos aukščiausiąjį teismą. Jeigu valstijos teismas nesusideda iš rasistų, jis atmes teisėjo Fountain nuosprendį ir suteiks tiems žmonėms naują teismą. Iš visų šalies kampų turi būti daromas spaudimas į valstijos Aukščiausiąjį Teismą, kad jis išgirstų neteisingai nubaustų nekaltų žmonių balsą.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911 — ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$10.00	United States, per 6 months	$ 5.50
Canada, Lat. Amer., per year	$10.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	$ 5.50
Foreign countries, per year	$12.00	Foreign countries, 6 months	$ 6.50

Mirusiųjų Prisiminimo Diena—Memorial Day

Labai graži ir garbinga šioje šalyje tradicija vieną dieną į metus pašvęsti prisiminimui mirusių artimųjų, draugų, prietelių, bičiulių. Tokia diena yra gegužės 30-oji. Ji buvo pradėta švęsti jau labai seniai, dar Civilinio Karo audros laikais pagerbimui kare kritusių kareivių. Vėliau prie pagerbimo buvo pridėti ir visuose kituose šios šalies karuose kritusių jaunų vyrų. O šiais laikais ji yra pavirtusi tautinė šventė prisiminimui visų mirusiųjų.

Pažangieji amerikiečiai šios garbingos šventės proga pasižadame nenuilstamai kovoti už pasaulį be karų. Ypač šiandien, akivaizdoje viską naikinančio branduolinio pasaulinio karo grėsmės, šūkis "Už pasaulį be karų!" yra labai aktualus. Jį aukštai iškėlęs laiko visas socialistinis pasaulis. Jį nuoširdžiai remia visi susipratę žmonės ir kapitalistiniame pasaulyje.

Šiemet per Mirusiųjų Prisiminimo Dieną (Memorial Day) po visą plačią Ameriką turi garsiai skambėti šūkis "Už pasaulį be karų! Jis turi pasiekti ausį prezidento Carterio, kuris, kaip matome, ne tik šios šalies apsiginklavimą plečia, bet dargi tą patį daryti verčia visas kitas didžiąsias kapitalistines šalis, tuomi didindamas branduolinio karo grėsmę visai žmonijai.

Mėnesinė kainų kilimo istorija kartojasi dar su kaupu

Jau turime Darbo Departamento duomenis ir už balandžio mėnesį. Jie parodo, kad smulkmeninės prekių kainos per šį mėnesį vėl aukštai pašoko, pralenkdamas pirmesnių kelių mėnesių pakilimą. Iš paskelbtų duomenų sužinome, kad visas kainas suėmus kartu, jos per balandį pakilo .8 procento, o paėmus maistinių produktų kainas, jos pakilo net 1.5 procento.

Be daugelio kitų prekių mes kiekvienas galima tūlą laiką gražiai apsieiti, bet maistas būtinas visiems gyvybei ir sveikatai palaikyti. Toks kainų pakilimas tik per vieną mėnesį neapsakomai skaudus smūgis žemų įplaukų amerikiečiams.

Iš Darbo Departamento išgirstame ir kitą svarbų pripažinimą, būtent, kad per balandį, dėka infliacijos, Amerikos darbininkų tikrosios algos buvo gerokai mažesnės, negu kovo mėnesį.

Vadinasi, kas liečia darbo liaudį, tai naujoji vyriausybė atnešė ne geresnius laikus, kaip buvo žadėta, o dar blogesnius. Ir, kol kas, nesimato iš jos apčiuopiamų, konkrečių planų tam procesui užkirsti kelią. Nesigirdi, kad kur nors prezidentas Carteris kalbėtų apie padarymą galo kainų sistematiškam kilimui, uždraudžiant jas kelti.

Gaila, bet reikia pripažinti, kad ir mūsų darbo unijų judėjimas negali pasididžiuoti pastangomis priversti vyriausybę ir Kongresą įvesti griežtą kainų kontrolę. Tiesa, George Meany ir kiti aukštieji unijų lyderiai yra parodę savo nepasitenkinimą prezidento Carterio atsižadėjimu per rinkimus iškilmingai sudėtų pažadų pirmon vieton statyti infliacijos, kainų kilimo ir nedarbo klausimus, bet nepasitenkinimo žodžiais neužtenka. Reikia kovoti. O kovoti didžiųjų unijų subiurakratėję vadai nesiryžta . . .

Generalinės asamblėjos sesijos belaukiant

Šių metų rugsėjo 20 dieną New Yorke atsidarys Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 32-oji sesija. Sesijos dienotvarkė jau paskelbta. Joje siūloma apsvarstymui net 121 klausimas, liečiąs nudienę tarptautinę padėtį. Svarbiausi klausimai siejasi su stiprinimu taikos ir saugumo, nutraukimu ginklavimosi lenktynių ir siekimu visuotino ir pilno nusiginklavimo.

Visais šiais klausimais Tarybų Sąjunga gali didžiuotis iniciatyva. Paskutiniais keleriais metais ji yra pateikusi daugiau kaip 70 konkrečių pasiūlymų stiprinimui taikos, detentės ir ėjimui prie nusiginklavimo.

Praeitose sesijose jie nesusilaukė pritarimo iš kitų didžiųjų aukštai išsivysčiusių šalių, kaip Jungtinės Valstijos, Anglija, Italija ir Prancūzija.

Ar geresnio pasisekimo jie susilauks šioje 32-oje sesijoje.

Pagal neseniai įvykusios NATO šalių viršūnių konferencijos nutarimus, vilties beveik nėra, kad dabar jų vadai bus pakeitę savo nusistatymą. Kaip šioje konferencijoje jiems diktavo mūsų prezidentas taip šioje Asamblejos sesijoje jie mūsų prezidentą laikys savo kelrodininku.

Brendimas

Nušarmojo tėvo ūsai,
Baltu laiko sidabru,
Visa tai, kas vakar buvo,
Jis vadina brendimu . . .

Brendimu nuo mažo vaiko,
Besidominčio drugiu.
Iki tokio, kurs malšina,
Savo skausmą gėrimu.

Brendimu, nuo pirmo garso,
Kartais virstančio riksmu.
Iki tokio, kurs negali
Pakalbėti be keiksmų.

Nušarmojo tėvo ūsai,
Baltu laiko sidabru.
Ir keikimą ir gėrimą,
Jis vadina "brendimu."

Antanas Daščioras

Kas ką rašo ir sako

KARO KRANKLIO BALSAS

Lietuviai nesame jokia išimtis. Mūsų tarpe irgi randasi karo troškėjų ir kurstytojų. Vienu tokiu yra Pranys Alšėnas. Tikro karo kranklio balsų jis prabilo kardelinių kanadiečių "N. L." laikraštyje. Jis sapalioja:

"Ir dabar suintensyvintai tesiginkluoja tik Sovietų Sąjunga, deja, jos tikslai—visiškai kiti, negu siekiant taikos, ruošiantis karui . . .

Sovietai ruošiasi užkariauti visą pasaulį ir uždėti ant jo savo priespaudos leteną . . .

JAV ir visam demokratiniam Vakarų pasauliui pravartu pabusti iš miego nevien dėlto, kad raudonieji juos daugelyje ginklavimosi sričių yra pralenkę ir laikas kalba nebe jų naudai, bet ir todėl, kad pagyvintų jų ekonominę būklę." ("N. L.", geg. 4 d.)

GĄSDINA KATALIKUS KOMUNIZMO BAUBU

Chicagos kunigų marijonų "Draugo" redaktoriai pamėgo sistematiškai savo skaitytojus gąsdinti komunizmo baubu. Jie sako, kad visa katalikų bažnyčia esanti didžiausiame pavojuje. Antai, girdi, "Bažnyčios vadovai, nevengia pasakyti tiesą ir pabrėžti, kad dabartinė Bažnyčios padėtis komunizmo gresmėje yra kritiška ar kritiška daugiau, kaip daugelis mano." Ypač kunigus Garšvą ir Kviklį smarkiai pritrenkė komunistų dideli laimėjimai Prancūzijoje ir Italijoje.

"Asmenys, susirūpinę katalikų Bažnyčios likimu, didelį dėmesį kreipia į Italiją," jie sako savo laikraštyje (geg. 2 d.), "Nurodo, kad raudonoji žvaigždė jau kabo virš šio krašto."

Kas atsitiktų su Vatikanu, jeigu Italijoje imtų ir įsigalėtų komunistai? Atsakymui į šį klausimą "Draugo" galvos pasišaukia amerikietį kunigą Robert J. Fox, kuris parašęs ilgą straipsnį "The Communist Plot to Destroy Church" ("Komunistų sąmokslas sunaikinti Bažnyčią") ir paskelbęs "National Catholic Register." "Draugo" redaktoriaus Kviklio žodžiais, kun. Fox sako:

"Italijos komunistinės valdžios autoritetai paskelbtų formalią deklaraciją, pagal kurią Vatikanas netektų nepriklausomos valstybės statuso. Jo teritorija virstų "Italijos dalimi" ir būtų Romos miesto administracijos valdoma. Visa Bažnyčios nuosavybė būtų konfiskuota—Vatikanas netektų savo pajamų šaltinio, nebegalėtų atlikti daugelio savo uždavinių. Visi iš užsienio suvažiavę katalikų studentai ir dvasininkai būtų iš Vatikano ir Romos išvaryti. Vatikano muziejai, Šv. Petro bazilika, meno turtai, bibliotekos, rinkiniai būtų nusavinti, paskelbti "liaudies nuosavybe" ir paversti bolševikiniais muziejais, kaip buvo padaryta Maskvoje, Leningrade ir kitose Sovietų užimtose srityse. Bažnyčia būtų paskelbta "kontrrevoliucine," popiežiui būtų uždrausta palaikyti ryšius su įvairių kraštų vyskupais, jis veikiai taptų bolševikų belaisviu."

PAMOKINANTIS KRITIKOS ŽODIS PUBLICISTAMS

Savaitraštyje "Literatūra ir menas" (geg. 7 d.) atspausdintas Vilniaus dienraščio "Tiesa" vyriausio redaktoriaus ir LTSR Žurnalistų sąjungos valdybos pirmininko, mums, Amerikos lietuviams, puikiai pažįstamo Albert Laurinčiuko atsakymai į redakcijos klausimus nūdienės Tarybų Lietuvoje publicistikos reikalais. Savo pastabose Laurinčiukas pabrėžia kai kurias šioje srityje tebesamas silpnybes bei trukumus. Tai labai konstruktyvus ir pamokinantis kritikos žodis ypač jauniesiems publicistams ir žurnalistams.

Žurnalistų sąjungos valdybos pirmininkas į redakcijos klausimą "Jūs meninę publicistiką, atrodo, laikote ne itin brandžia ir kovinga. Kodėl ji nėra stipri, kokios jos silpnumo prižastys?", atsako:

Skaitytojus džiugina mūsų publicistų J. Baužytės, R. Borovkovo, L. Grudzinsko, S. Kašausko, T. Sakalausko, J. Šiupšinsko, D. Šniuko ir kitų kūriniai (aš čia suminėjau tik Žurnalistų sąjungos narius). Šalia minėtų neretai matome ir jauniausios kartos publicistus. Deja, jų labai nedaug, darbai dar gan neryškūs, todėl sunku juos rimčiau įvertinti. Kodėl tokie nedrąsūs jauni publicistai, reikėtų panagrinėti plačiau ir atidžiau, matyt, esama įvairių priežasčių: pasimetimas informaciniuose žanruose, drąsos, o gal ir talento stoka ir t. t.

Pageidautina, kad meninė publicistika vilkėtų ne vien gražiu literatūriniu rūbu, kalbėtų išlavintu stiliumi, bet ir turėtų gilią mintį, didelę prasmę. Mes ir ieškome publicistikoje to brangaus minties ir formos lydinio. O dažnai jo nerasdami, imame ieškoti kaltininkų. Kalti čia ir redakcijų vadovai, neskatinantys žurnalistų imtis rupios, bet garbingos publicisto duonos. Antra, jei ir skatina, neretai būdami nepakankamai reiklūs, sustabdo kūrybinį publicisto augimą, suteikdami žalią gatvę vidutiniams rašiniams, sekliai minčiai. Taip kartais sužlugdomi ir geri norai, ir beprasiskleidžiąs talentas. Nors tikram talentui vargu ar kas gali pakenkti . . . Žurnalistai, ypač jauni, visada turi prisiminti gilią tiesą: negalima laukti, kol kas pasiūlys temą ir komandiruotę! Publicistinės temos nėra susikoncentravusios kurioje nors vienoje geografinėje teritorijoje, jos pasiskirsčiusios tolygiai, kaip vanduo jūros paviršiuje. Kiekvienas mąstantis žurnalistas privalo pats pamatyti, "atkasti" publicistinę temą, ją perleisti per savo širdį ir jausmus, o tada visa savo talento jėga pateikti skaitytojui. Be šito neįmanomas publicistikos augimas, jos pasisekimas skaitytojų tarpe."

NEPATINKA, KAM GERBIA DARBININKUS, O NE IŠNAUDOTOJUS

Mūsų gimtajame krašte Tarybų Lietuvoje, klerikalų supratimu, viskas apsivertę aukštyn kojomis. Ar jūs, Amerikos lietuviai, girdėjote, kad anais, senais "gerais" laikais, kai Lietuvą valdė smetoniškoji fašistinė buržuazija, kad būtų buvę gerbiami, giriami, ir net premijuojami pramonės arba žemės ūkio darbininkai ir darbininkės? Jūs nesate tokių "prajovų" matę net ir mūsų šioje kapitalistinėje Amerikoje. Na, o nudienėje Lietuvoje! Baisu ir pagalvoti! Brooklyno pranciškonų "Darbininko" redaktoriai tiesiog už galvos rankas susidėję šaukia:

". . . lietuviškai spausdinama sovietinė spauda kasdien deda tų darbo spartuolių bei pirmūnų, ypač karvių melžėjų bei kiaulių šėrėjų, atvaizdus ir laimėjimų aprašymus. Nuolat vadinamasis LTSR Aukščiausios tarybos prezidiumas skelbia įsakus, kur vis kas nors iš tų pirmūnų atžymimas garbės raštu. Į kiekvienų metų pabaigą kompartijos padalinys Lietuvoj atrenka sąrašą žemės ukio pirmūnų ir partijos pareigūnų, kuriuos jau pats TSRS Aukščiausios tarybos prezidiumas apdovanoja sąjunginiais ordinais ir medaliais. Pirmiausia skelbiami iškiliausiu Lenino ordinu atžymėtieji (jį gavo 95 asmenys), o toliau—Spalio revoliucijos, Darbo raudonosios vėliavos bei kitais žemesniais ordinais ir mažiau vertingais medaliais apdovanotieji. Tokių pirmūnų bei partijos pareigūnų sąrašus Vilniaus Tiesa skelbė per ištisas šių metų sausio mėn. antrosios pusės dvi savaites. Tie sąrašai kai kuriomis dienomis užimdavo net pusę viso laikraščio numerio, neskaitant visų kitų partijos nutarimų ir kalbų skelbimų . . ."

("Darb.", geg. 6 d.).

Mūsų klerikalams, sutanuotiems "Darbininko" redaktoriams, nieko baisesnio nebegalima nei įsivaizduoti. Mums, žinoma, tai reiškia didelį darbo liaudies laimėjimą, naują gyvenimą. Pagaliau darbo žmogus, o ne koks išnaudotojas parazitas, visur ir visada pirmoje vietoje!

JAU GAUNA PYLOS IR ARGENTINIETIS

Jau ir "Argentinos Lietuvių Balso" leidėjas Ožinskis užsitraukė ant savo galvos rūstybę mūsų menševikų. Chicagos "N." (geg. 12 d.) jis apšaukiamas ir "okupantų pataikūnu," ir "lietuviškos patrijotinės veiklos priešu," netgi ir "religiško-katalikiško veikimo neprieteliumi"!

Ir kuogi tas argentinietis taip baisiai tiems mūsų menševikams nusikalto? Ogi tuo, kad jis savo laikraštyje perspausdino iš kanadiškių "Tėviškės Žiburių" korespondenciją iš Chicagos, kurioje smerkiamas chuliganų užpuolimas ant Jaunimo centro administratoriaus kun. Kezio už leidimą rodyti Tarybų Lietuvoje susuktą filmą. Kaip žinoma, to chuliganų žygio vyriausiu mobilizatoriumi buvo "N." redaktorius.

NEI TEISYBĖS, NEI LYGYBĖS

Labai teisingai dienraštis "Daily World" kreipia visų amerikiečių dėmesį į mūsų šalies teismuose nesiskaitymą su teisingumu ir bešališkumu. Šis dienraščio kaltinimas remiamiamas dviemis pavyzdžiais, dviemis bylomis.

Štai garsioji "Wilmington 10" byla. Žmonės įskųsti ir kaltinami, kad jie anais metais padegę vieną krautuvę mieste Wilmington, S. C. Visi nubausti ilgų metų kalėjimu ir šiandien tebelaikomi už grotų, nors jau visi prieš juos liudininkai yra prisipažinę, kad jie melavo teisme. Mat, jie yra biednuomenės nariai. Mat, jie yra kovotojai už mokyklų integraciją.

O štai Patty Hearst. Ji prisipažino, kad ji yra teroristė, kad dalyvavo banko apiplėšime ir t. t. Bet ji šiandien laisva. Kodėl teismas jos pasigailėjo? Todėl, kad jinai yra milijonierių dukra!

• Anglijos geležinkelių valdyba specialiu laišku padėkojo 26 metų Ronui Mailsui už prekinio traukinio išgelbėjimą. Grįždamas iš tarnybos Ronas pamatė ant bėgių nežinomų piktadarių suverstą didžiulę akmenų krūvą. Kaip tyčia artėjo traukinys. Vaikinas pradėjo signalizuoti savo dviračio žibintu, įspėdamas gresiant nelaimę. Laiško pabaigoje valdininkai nepamiršo geradariui priminti, kad vaikščioti, o ypač važinėti dviračiu geležinkelio pakraščiu griežčiausiai draudžiama.

Jaunimas važiuoja į Lietuvą

Jaunimo grupes iš Demokratinės Vokiečių Respublikos susitikimas Tėviškės Daugijoje Vilniuje.

Tuo laiku, kai lietuviškoje išeivijoje pasigirsta vis daugiau pesimizmu atskiestų balsų, kad, esą, išeivijos jaunimas pasidaręs pasyvus lietuviškiesiems reikalams, iš Tarybų Lietuvos sklinda žinia, kad ten lankėsi grupė jaunų lietuvių ir lietuvaičių iš Vokietijos Federatyvinės respublikos, kurioje, beje, buvę ir keletas vokiečių tautybės jaunuolių. Jie dvi savaites, tiksliau—dvylika dienų buvo "Tėviškės" draugijos svečiais.

Labai įtaigu, kad būtent jaunimas šiemet pradėjo svečiavimosi Tarybų Lietuvoje sezoną. Ir tuo, sakytume, savotiškai paneigia pesimistų balsus, kad, girdi, išeivijos lietuviškas jaunimas yra abejingas lietuviškiems reikalams. Kitas reikalas, kad jie, matyt, geriau išmoko skirti tikruosius lietuviškus reikalus nuo tariamųjų, nuo nieko bendro neturinčių su lietuvių tautos poreikiais, dar kitaip nuo tų reikalų, kurie aptverti "vadavimo" tvora.

Kad geriau vieną kartą pamatyti, negu šimtąkart išgirsti, šito netgi stropiausieji jaunimo ir apskritai visų kelionių į Tarybų Lietuvą priešininkai neneigia. Tačiau nuo to tik didesnė jų baimė, didesnis pyktis, nes, sakykite, kas iš apsilankiusiųjų Lietuvoje dabar patikės jų melagystėms, šmeižtams, jų neva veiksminga ir reikalinga Lietuvai kova vardan kažkokio didesnio Lietuvos lietuviškumo ar ateities egzistencijos.

Išeivijos jaunimas iš tokio "lietuviškų reikalų" daržo, kuris, kaip minėjome, aptvertas "vadavimo" tvora veržiasi lauk—į laisvę, į savarankiškumą, į tikrąjį pažinimą ir žinojimą. Tačiau tai nereiškia, kad tuo jie rodo abejingumą tėvų žemei. Akivaizdūs susitikimai su Tarybų Lietuva sustiprina ryžtą glaudžiau susieti savo ateities planus su lietuvių tauta, kadangi dauguma jaunimo dar nei dvasios, nei kalbos, nei traukos ir kitais požiūriais nespėjo tapti svetimtaučiais.

Platesnį lietuviško jaunimo grupės iš Vakarų Vokietijos viešnagės Tarybų Lietuvoje aprašymą skaitytojas susiras "Gimtajame krašte." Mums tik norisi čia viešai pareikšti savo džiaugsmą, kad po svečias šalis iš lietuviškos išeivijos lūpų vis plačiau skamba žodžiai: Tarybų Lietuva. Ir todėl klausiame: argi tai negražu? nereikalinga? nemiela? Argi tai nenaudinga lietuvybei palaikyti išeivijoje? Argi tai nereikšmingas būdas, prisiglaudus prie tautos, praturtinti save josios neišsenkančiais dvasiniais turtais? Argi tai ne pats tikriausias būdas, suvokti, kiek lietuvių tautai reikšmingas tas kelias, kurį ji pasirinkusi 1940-ais metais?

Į šiuos klausimus mes atsakome teigiamai, tai yra reikšdami didžiausią įsitikinimą, kad dėl jaunimo ir visų kitų kelionių į Tarybų Lietuvą, niekam neprireiktų bergždžių disputų—reikalingos jos ar nereikalingos. Nereikia būti pranašu, kadangi nūdiena į šį klausimą atsakinėja nepriekaištingai tiksliai.

Pr. Šklėrius

Apsilankymas Pravėnos kolūkio kolūkiečio sodyboje.

ĮPRASMINT KRITUSIŲJŲ ŽŪTĮ!

Pulsuoja skausmas begalinis
Veiduos granitinės skulptūros.
Žaibuoja kaktos akmeninės,
Su priešu mūšy sušidūrus,
Bet tau sunku įsivaizduot, suvokt, įspėti
Nors dalį to, kas buvo žūstant iškentėta.

Tu tik girdi aiškių aiškiausiai,
Kaip tos figūros, šiurpios, rūsčios,
Akis įsmeigę, tave klausia,
Ar tavo dienos nėra tuščios,
Ar tu gyvenimu veržliuoju nors truputį
Įprasmini tą klaikią milijonų žūtį.

Herojai tie, kančioj sustingę,
Lyg liepia gimusiems po karo
Gyventi ateičiai didingai,
Varyti barą paskui barą,
Kely sunkumų sutiktų neišsigąsti,
Statybų pergalę po pergalės vis švęsti.

Tau sako tie veidai granito,
Kad nuo tavęs tiktai priklauso,
Kaip jie prasmingai mūšiuos krito,
Krauju apšlakstę žemę gausiai . . .
Jie šaukia, kad suteiktum tu jų žūčiai prasmę,
Savaisiais žygiais kuo didesnę, įstabesnę!

J. Subačius

Linksminęs ir amerikiečius

VANDALINAS JUNEVIČIUS

Aleksandras Vitkauskas, Reprodukcija autoriaus.

Pokalbis apie Kauno dramos teatro užuomargą būtų neišsamus, jei neprisimintumėm vieno iš pačių aktyviausių mūsų nacionalinės scenos pionierių Aleksandro Vitkausko, kuriam šiemet sukaktų 90 metų. Savo vaisingą veiklą jis pradėjo dar tais laikais, kai už ją nebuvo atlyginama, priešingai, galėjo patirti tik nemalonumų.

Jo tėvai gyveno Darbėnuose (Kretingos rajonas), buvo susipratę žemaičiai, nemaža prisidėjo prie liaudies apšvietos knygnešiaudami. Aleksandras išvydo pasaulio šviesą 1887 metais. Paveldėjęs iš tėvų tikro žemaičio būdo savybes, nemėgo lankstytis, pataikauti, prašinėti. Jausdamas, kad tokie požymiai neartistiški, jaunuolis stengėsi garbingu ir doru triūsu praskinti sau kelią į pamėgtąją scenos meną.

Pirmuosius vaidybos žingsnius būsimasis aktorius pradėjo šio šimtmečio pradžioje mėgėjų scenoje. Paskatintas pasisekimo, dar besimokydamas Kauno komercijos mokykloje, 1906 metais pradeda dirbti jau organizuotoje "Dainos" draugijos vaidintojų mėgėjų trupėje. O jau kitais metais balandžio 7 d. Kauno miesto teatre G. Lansbergo-Žemkalnio režisuotoje M. Sikšnio-Siaulėniškio tragedijoje "Pilėnų kunigaikštis" vaidina pagrindinį Margio vaidmenį. Buvo ir daugiau pretendentų į tą personažą, bet konkursą laimėjo A. Vitkauskas.

Nuo tos dienos prasideda plati jo teatrinė veikla. Su "Dainos" draugijos vaidintojų trupe važinėja po Lietuvos miestelius, rodo savo sugebėjimus. Tų išvykų metu Aleksandras nutaria tapti profesionaliu scenos darbininku ir 1908 metais išvyksta į Peterburgą studijuoti vaidybos meno. Po metų persikelia į Maskvos A. Adaževo Dailės teatro studiją. Mokosi ir vaidina mėgėjų trupėse.

Tačiau neišeina iš minties scenos draugai, su kuriais pradėjo pirmąsias gastroles, patyrė nemaža džiugių valandėlių. Sulaukęs atostogų, skuba į Kauną jau su tam tikromis vaidybos žiniomis, jas stengiasi perduoti kitiems. Režisuoja "Dainos," blaivybės ir kitų draugijų spektaklius. Matyt, A. Vitkauskas gerai buvo užsirekomendavęs ir Maskvoje, kad visos Rusijos teatrų draugija priėmė ji tikruoju nariu, o Vidaus reikalų ministerija davė leidimą rengti spektaklius Lietuvos gubernijose.

Baigęs Maskvos Dailės teatro studiją, 1911 m. A. Vitkauskas grįžta į Kauną, turėdamas tikslą organizuoti nuolatinį lietuvių teatrą. Pirmiausia iš jau pažįstamų entuziastų suburia skrajojamąją artistų trupę. Joje pradėjo darbuotis Ona Rymaitė ir Antanas Sutkus, kurie vėliau tapo žymūs teatralai. 1913 m. kovo 30 d. skrajojamoji trupė persiorganizavo į Kauno lietuvių artistų bendrovę, o 1914 m. buvo pavadinta Pirmoji lietuvių artistų trupė.

Nors pavadinimai keitėsi, bet trupėse darbavosi beveik tie patys žmonės. Visą laiką režisavo A. Vitkauskas. Spektaklius jis rengė atsidėjęs. Po repeticijų kasdien mokė artistus sceninės kalbos bei judesio, kiekvienam individualiai padėjo ruošti vaidmenis. Repertuaras nuolat buvo papildomas. Per nepilnus penkerius metus su aštuoniais veikalais aplankė nemaža Lietuvos miestų ir miestelių kuriuose pasirodė apie 180 kartų.

Dauguma žiūrovų dėkojo už parodytus spektaklius, kvietė lankytis dažniau, bet buvo ir tokių individų, kurie stengėsi kuo galėdami pakenkti. A. Vitkaskas skundėsi, kad daugiausia nemalonumu patyrė iš reakcingų dvasininkų ir jų pataikūnų. Tačiau tokie trugdymai režisieriaus nepalaužė, jis savo darbą varė toliau. 1914 m. Pirmoji lietuvių artistų trupė buvo pasirengusi vykti gastrolių į Jungtinių Amerikos Valstijų lietuvių kolonijas, jau turėjo ir keliavimo bilietus, bet kilęs pirmasis pasaulinis karas suardė jos planą.

Tik pats režisierius A. Vitkauskas, nenorėdamas tapti karo auka, 1915 m. per Sibirą ir Japoniją pasiekė Ameriką. Pratęs dirbti su scenos mėgėjais, orentuodamasis į nelabai išprususį žiūrovą, jis gana greit prisitaiko prie užjūrio salygų: suburia ir apmoko vaidintojų trupę, su ja važinėja po įvairias lietuvių kolonijas, stato senajai išeivių kartai suprantamus kūrinius A. Asnyko "Kęstutį" (1896 m. iš lenkų kalbos išvertė Vincas Kudirka), M. Sikšnio-Siaulėniškio "Pilėnų kunigaikštį," F. Silerio "Klastą ir meilę" ir kitus meniniu požiūriu vertingus veikalus, su jais aplanko daugiau kaip 30 lietuvių kolonijų. Ilgiau buvo apsistojęs Chicagoje, New Yorke, Brooklyne, Philadelphijoje, Waterburyje. Norėdamas į savo spektaklius pritraukti daugiau žiūrovų, stengėsi padaryti didesnį įspūdį, vaidinimus "suamerikonindavo." 1918 metais Waterburyje tragediją "Pilėnų kunigaikštis" statė atvirame ore. Ją rodė apie 150 vaidintojų bei statistų, vaidinimo metu griaudėjo patrankos. Tragediją žiūrėjo arti 5,000 Amerikos lietuvių.

1919 m. pabaigoje A. Vitkauskas, grįžęs į Lietuvą, dirba kuriamame Valstybės dramos teatre režisieriumi ir aktoriumi, pastato J. Žulavskio "Mirtų vainiką," suvaidina kelis pagrindinius vaidmenis. Kas yra matęs jį scenoje, tas iki šiol su gilia simpatija prisimena jo sukurtus personažus. Dėl nepalankių meno darbui sąlygų 1923 m. H. Vitkauskas pasitraukia iš Valstybės teatro. Buvo sudaręs skrajojančią trupę, vėliau padėjo Kėdainių scenos mėgėjams.

Matydamas, kad buržuazija neskiria reikiamo dėmesio teatrui, jo neįvertina, A. Vitkauskas mėgina savaip protestuoti. Nuo 1926 iki 1932 metų visai buvo nuraukęs scenos darbą. Bet, neturėdamas iš ko verstis, vėl pradeda režisuoti mėgėjų spektaklius Tauragėje, Alytuje, Varėnoje, Marijampolėje. Per savo veiklą jis surežisavo arti 70 veikalų.

Prisimintina, kad H. Vitkauskas pradėjo vaidybos darbą tuo metu, kai nebuvo nei savų, nei verstų veikalų. Jis nelaukia kol dramaturgai juos parašys, pats imasi plunksnos, išscenizuoja "Genovaitę," išverčia į lietuvių kalba M. Arcibaševo, L. Andrejevo, A. Ostrovskio ir kitų autorių nemaža scenos kūrinių.

1937 m. birželio 3 d. Kauno dramos artistų rūpesčiu buvo paminėtas A. Vitkausko teatrinės veiklos trisdešimtmetis. Ta proga Valstybės teatras suvaidino Petro Vaičiūno dramą "Sudrumstoji ramybė." Visas spektaklio pelnas paskirtas jubiliatui, nes tuo laiku jis labai sunkiai vertėsi. Buržuaziniai šeimininkai retkarčiais kalbėjo apie jo nuopelnus, kad jis vertas pagarbos ir paramos, bet pensijos neskyrė. Paliegusiam žmogui teko vos gyvalioti.

Po gausių pažangios visuomenės priekaištų, pagaliau Švietimo ministerija paskyrė jį mėgėjų teatro inspektoriumi, tačiau tuo reikalo neišsprendė, nes režisieriaus sveikata jau buvo gerokai pairusi. Hitlerinės okupacijos metais A. Vitkausko reikalai dar labiau pablogėjo. Sunku buvo sveikiems žmonėms gyventi iš kortelių, o ką kalbėti apie paliegėlius. Pusbadžiaudamas A. Vitkauskas dar bandė organizuoti mėgėjų teatrą Svenčionyse, bet tai buvo paskutinė jo "gulbės giesmė."

Režisieriaus giminės pasakojo, kaip su juo dalijosi paskutiniu duonos kąsniu, kaip jis laukė tėvynės išvadavimo. Deja, išsekusios jėgos padarė savo. 1943 m. spalio 9 d. Jurbarke A. Vitkauskas amžiams užmerkė akis. Jo palaikai į Kauną atgabenti garlaiviu ir palaidoti Panemunės kapinėse.

Taip baigė savo gyvenimą lietuvių teatro pradininkas, romantikas, entuziastas, uolus profesinės scenos kūrėjas, kurio vardas ir darbai įrašyti pačiame pirmame teatro istorijos puslapyje.

• Prancūzijoje burtininkavimo ir pranašavimo "amatais" užsiima 23 tūkstančiai žmonių, o jų klientai yra 1,5 milijono prancūzų. Smulkiau apie tai savo knygoje rašo madam Robin. Ji teigia, kad iš 1000 klientų 800 yra moterys. Vyrai daugeliu atvejų nori sužinoti, kaip susiklostys jų tarnybinė karjera. Moterys domisi "rimtesniais dalykais."

KAI NESURANDA SAMANOTŲ BAKŪŽIŲ

Skaičiau Emilijos Janonytės-Railienės aprašymus įspūdžių, kuriuos ji patyrė praėjusių metų vasarą, apsilankiusi Lietuvoje. Tiesa, juos perskaičiau ne iš laikraščio, o iš laiško, kurį į "Tėviškės" draugiją atsiuntė Jungtinėse Amerikos Valstijose gyvenantis kunigas Jašinskas.

E. Janonytė-Railienė yra brangaus lietuvių tautai proletarinio poeto Juliaus Janonio jauniausioji sesuo. Jau 55-eri metai, kai emigracijoje ir todėl žingeidu buvo patirti, kaip pergyvena susitikimą su ilgai nematyta gimtąja žeme, o dar žingeidžiau matyti ją Biržuoze prie brolio ir poeto Juliaus Janonio paminklo.

Iš Vilniaus į Biržus išvykome dviejose mašinose. "Tėviškės" draugijos mašina važiavo E. Janonytė-Railienė, atvykusi iš Kauno jos giminaitė Genutė Briedytė ir aš. Kitoje gi, gydytojo Algimanto Simkaus mašinoje, vietas užėmė E. Janonytės-Railienės sūnus Martynas, jo žmona ir jųjų šeimos draugė Hope.

Patyliukais džiaugiuosi, kad kelias netrumpas: te prisižiūri, kokia ji, nūdieninė Lietuva. Saulę iškėlusi giedra diena vėl žada alsinančią kaitrą. Medžiai. Sodai. Prisirpę javai laukuose. Baltos kolūkiečių sodybos. Kaimenės galvijų . . . Na, ir pats atidžiai klausau ką pasakoja apie savo brolį—Julių Janonį, vadindama jį Juliuku, iš JAV atvykusi E. Janonytė-Railienė. Lyg dabar girdžiu ją sakant:

— Juliukas niekuomet nesėsdavo prie stalo, kol pirma to nepadarydavo motina ir aš. Dažnai sakydavo, kad jau pavalgęs.

— Juliukas labai rūpinosi manimi. Norėjo, kad į mokslus išeičiau.

— Juliukas, kaip dabar prisimenu, labai mylėjo lelijas. Užvis labiau rusvas. Tėvelių darželyje glostė jas nelyg gera motina vaikų galvas.

— Juliukas buvo labai jautrus. Kiekvieno žmogaus nelaimę sunkiai pergyvendavo.

O privažiavus Panevėžį, kiek ilgiau patylėjo ir padeklamavo:

"Geresnio paminklo
didvyriams nebus,
Kaip vykdymas jų idealo"

Daug kartų girdėti ir pačio sakyti J. Janonio žodžiai pirmą kartą staiga suskambėjo kitaip. Manau, kad neatsitiktinai. Šalia sėdėjo poeto jauniausioji, kaip sakėsi, mylimiausioji sesuo, kuri emigracijoje pragyveno ilgus dešimtmečius. Man atrodė, kad dabar ji žvalgosi, norėdama patirti, kaip **tikrovėje** atrodo paminklai didvyriams, reiškiantys "vykdymą jų idealo." Tik va, sakykite, kaip sužinoti, ar vienodai šiuos paminklus mudu matome? Aš nuoširdžiai džiaugiuosi, kad Tarybų Lietuvoje esame ištikimi revoliucijos didvyrių priesakams. Na, o ji? Ar ji Emilija Janonytė-Railienė irgi džiaugiasi? O gal ji visiškai tų paminklų nemato ir todėl primena brolio žodžius:

"Geresnio paminklo
didvyriams nebus,
kaip vykdymas jų idealo."

Dar neprivažiavus Biržų, tačiau spėliodamas, kokį įspūdį E. Janonytei-Railienei padarys brolio paminklas, pasiteiravau, kodėl taip ilgai neatvažiavusi į Tarybų Lietuvą. Pasakė, kad ji gerai žino Lietuvos žmonių gyvenimą. Iš kur? Ogi iš Gudelio "Naujienų," anot jos "pačio teisingiausio laikraščio."

Dabar, rašydama šias eilutes, galvoju, kad, gal būt, mūsų kelionė pakeitė E. Janonytės-Railienės požiūrį į šį laikraštį. Tai todėl, kad jos viešnagės Lietuvoje įspūdžių aprašymas atspausdintas ne "Naujienose." O kita vertus, nesurasi juose įsitikinimų, pasireiškusių nenorėjimu patikėti, kad tuose šviesiuose, dažnai dviaukščiuose mūriniuose namuose, kurie mus lydėjo abipusiai kelio į Biržus, gyvena kolūkiečiai. Tuomet, prisiminus, ji neigė:

— Negali būti, kad šie namai kolūkiečių!

Keista buvo tai girdėti, bet faktas akivaizdus. Ir todėl reikėjo įtikinėti:

— Ne tik juose gyvena, bet ir namai jiems priklauso. Tai jų nuosavybė.

— Tai iš kur tiek pinigų turi?—vėl klausė Emilija.

Ne, ne! Tarybų Lietuvos, jos žmonių gyvenimo iš Gudelio "Naujienų" dar niekas nepažino ir nepažins. Nenorėjo tikėti Emilija daug kuo: kad kaimo žmonės turi galvijų, kiaulių, vištų, daržus, sodus, ūkinius pastatus . . . Žiūrėjo, matė, o patikėti nenorėjo.

Negincytinai pirmą kartą patikėjo Biržuose. Patikėjo iš širdies, pergyvendama, visa siela jusdama, kad gimtoji žemė—visų švenčiausia. Ant aukšto pjedestalo, kurio papėdėje padėta gėlių, poetas . . .

— Panašus, labai panašus Juliukas,—dar neišlipusi iš mašinos, pasakė E. Janonytė-Railienė. O paskui, tą kokį šimtą metrų, ėjome ilgai, kol pagaliau Emilija prisiglaudė veidu prie įkaitusio saulėje paminklo marmuro. Ji nesidrovėjo ašarų, atneštų čia vienintelės iš Janonių šeimos.

Niekas jai tuomet netrukdė, nes, matyt, ir visi kiti, kaip kad aš, tikėjau, jog geriausia ją palikti vieną. Nežinau, kiek tai tokiais atvejais tikrai būtina, tačiau vidinis balsas šaukte šaukė, kad šitaip teisingiausia, žmogiškiškiausia, kad taip elgtis skatina pati žmogaus prigimtis. O pats, matydamas, kaip paminklo papėdėje Emilija padeda broliui dovaną—puokštę gėlių, galvojau, kad kuomet tai, prieš ilgus dešimtmečius Jis ir Ji išėjo iš vieno Beržinių kaimo, vienų namų, gal net pro tuos pačius vartelius. Janonių pastatai sudegė pirmojo pasaulinio karo metais. Dabar ten akmuo, liudijantis, jog kitados čia stovėjusioje pirkioje gimė proletarinis poetas Julius Janonis.

Kaip mintyse Emilija skyrėsi su broliu Biržų mieste, tegali papasakoti tik ji, ir niekas kitas. Iš Biržų išvažiavome į Beržinius. Pakeliui mašina užsukdavo tai į vieną, tai į kitą sodybą—Kilučiuose, Sipeliškėse, Stakiriuose . . . Matydamas Tarybų Lietuvos žmonių vaišingumą, brandinau mintį, pasiklausti E. Janonytės-Railienės, ką dabar ji mananti apie kolūkinio, būtent kolūkinio kaimo žmonių gyvenimą.

Kai šito paklausiau, Emilija Janonytė-Railienė pasakė:

— Susimaišiau jau. Nieko nesuprantu. — O po kiek laiko, matyt, apmąsčiusi mūsų pašnekesius, pasvėrusi visą, ką matė kelionėje, pareiškė, kad, girdi, ji mėgstanti pajuokauti.

Taip mano supratimu, buvo pareikšta, kad ji Lietuvą matanti tokią, kokia iš tikrųjų yra: žmonės pavalgę, apsirengę, pasistatę gražius trobesius. Jų viduje irgi turtinga. Tvartuose kriuksi tikrai namų šeimininkams priklausantys paršiukai, mūkia karvės (irgi tikrai jiems priklausančios!). Namuose vėl šiuolaikiška—televizoriai, radijas, šaldytuvai . . . Emilijos sūnus Martynas pastebėjo:

— Daiktai ir Amerikoje, ir čia; jie vienodi. Tačiau žmonės . . . Nuostabūs Lietuvoje žmonės! . .

Dabar, po nemažai mėnesių, perskaitęs įspūdžių Lietuvoje aprašymą—juose jokio E. Janonytės-Railienės humoro neaptikau. Tačiau ne tai svarbu. Įsitikinu, kad daug kas save vadinantys lietuviais Amerikoje, Kanadoje, kitose šalyse, Tarybų Lietuvos, jos žmonių gyvenimo jau nebegali suprasti. Mat jie čia dar vis tikisi surasti tai, kas buvę prieš pusšimtį ar daugiau metų. To neradę, pradeda raudoti, kad va Lietuva—ne Lietuva, nes nėra joje samanotų bakūžių ir panašiai . . . Gi sugrįžę Amerikon, užrakina duris devyniom spynom, kad taip apsisaugojus nuo gatvių prievartos, ir žiovaudami, džiaugiasi kambarine laisve.

Pr. Karlonas

E. Janonytė-Railienė Beržinių kaime prie paminklinio akmens J. Janoniui.

Tarybų Lietuvos liaudies menininkų laimėjimai

Lietuvoje dabar labai sparčiai vystosi liaudies kūrybinės jėgos. Mūsų šaunūs liaudies menininkai gražiai išreiškia savo džiaugsmus, lūkesčius, svajones ir siekimus, kurie išplaukia iš pergalingos socializmo statybos, kuriant naują tarybinę kultūrą socialistinę savo turiniu ir tautinę forma.

Gražiai prabilo mūsų liaudies, o ypatingai kolūkiečių buitinis Žanras. Puikiai vaizduojami mūsų jaunimo žavūs šokiai, dainų ir muzikiniai motyvai,veržimasis į mokslą. Labai pasikeitė, praturtėjo medžio drožėjų ir raižytojų meninių kūrinių tematika, jų idėjinis kryptingumas. Kūrybos turinys įgavo pasaulietinį, liaudišką, socialistinį pobūdį.

Medžio meninė drožyba, raižyba, intarsija ir inkrustacija įgyja vis gilesnio išraiškumo, didesnės gyvenimo tiesos, išlaikydama savitą nacionalinį originalumą, vis daugiau įsivyrauja laisvumas ir nauji reiškiniai. Antai, Obelių vidurinės mokyklos mokytoja, liaudies menininkė Elena Zalogaitė sukūrė 70 puikių, meninių medžio raižinių, šviesiai ir saulėtai vaizduojančių naują—tarybinį gyvenimą.

Štai,—rodos gyvi: pirmasis kosmonautas—Jurijus Gagarinas, K. M. Čiurlionis, Atlanto nugalėtojai Darius ir Girėnas, didinga Trakų Pilis, žaviga "Miško simfonija" ir kiti.

Nemažai puikių klasikinės lietuvių bei pasaulinės realistinės literatūros personažų, mūsų liaudies istorinių kovų su kryžiuočiais vaizdavimų ir "Kalvio Ignoto" gyvenimo vaizdų. Žiūrovus žavi auksine šviesa trykštantys E. Zalogaitės meniniai raižiniai: "Saulėtekis," "Trakų pilis," "Paukščių skrydis" ir kiti.

Liaudies menininkė E. Zalogaitė turi daug gražių, kūrybinių sumanymų: pavaizduoti meniniais medžio raižiniais Oginskio "Polonezą," gimtųjų Obelių ir kitus istorinius įvykius.

Rokiškėnai, o ypač obeliečiai džiaugiasi, kad jų žemietė mokytoja E. Zalogaitė taip gražiai pavaizduoja medžio raižiniuose mūsų gimtąjį kampelį.

Linkime menininkei E. Zalogaitei laimės ir sekmės sukurti dar daug puikių kūrinių.

A. Gučiūnietis

Mergaitė ir drugys

Taip neseniai tu dar buvai visai mažutė,
Atsimenu, lakstei laukuos basa.
Rasos lašus veide surinkdavo saulutė,
Neleisdama pavirsti ašara šalta.

Ir vyturys čirendavo gaiviam ore,
Pavirtęs vos įmatomu tašku.
Trapus drugelis žaisdavo mažam delne,
Nuo rytmečio lig sutemų ryškiu.

Paskui drugys nuskrido ir negrįžo
Matyt, ir jis užaugo kaip ir tu . . .

Raimundas Pilipavičius

ISTORINIO ŽYGIO 50 METŲ SUKAKTIS

IGNAS BEČIS

Paryžiečiai lakūną Charles Lindberghą entuziastiškai pasitinka ir sveikina.

Šių metų gegužės 20-21 dienomis suėjo lygiai 50 metų, kaip Charles Lindbergh, jaunas lakūnas, iš New Yorko, Long Island mažu lėktuvu pasikėlė į erdvę, perskrido okeaną ir be sustojimo pasiekė Paryžių, padarydamas 3,610 mylių. Ir per šiuos 50 metų dar neatsirado tokio lakūno, kuris būtų tokią kelionę pakartojęs.

Charles Lindbergh gimė 1902 m. Detroit, Mich., ir daugiausia jaunystės gyvenimo praleido prie Mississipi upės krantų mažam miestelyje Little Falls, Miss. Charles mokslu nelabai interesavosi. Jam lankant vidurinę mokyklą (High School) 1918 metais valdžia paskelbė, kad kas apleis mokyklą ir eis dirbti laukų darbų, tas gaus atestatą, kad jis pilnai užbaigė tą mokyklą. Charles pametė mokyklą ir nuėjo pas savo motiną dirbti farmoje.

Kuomet karas baigėsi, Charles susirūpino, ką reikės daryti su pragyvenimu ateityje. Jis įstojo į Wisconsino universitetą ir paėmė technikos kursą. Už metų laiko universitetą paliko, nutarė būti lakūnu, ir pradėjo imti pamokas, kurios jam kainavo $500. Greitai susirado partnerį, kuris turėjo mažą privatišką lėktuvą. Su partneriu išmoko visokių parašutystės ir kitokių "triksų." Gaudavo pakvietimus nuo piknikų rengėjų, kad tuos "triksus" parodytų dalyviams. Rengėjai garsindavo, kad dalyvaus ir "Daredevil Lindbergh."

1923 m. Charles Lindbergh nusipirko lėktuvą už $500, kuris į valandą darydavo tiktai 170 mylių. O kad daugiau išmoktų apie lėktuvo vairavimą, įstojo į armijos lakūnų kadetus ir per ištisus metus lavinosi. Pamokas baigė su aukščiausiu pažymėjimu. 1926 metais pradėjo dirbti lakūnu pašte. Bet tas darbas jam nepatiko, ir jis pradėjo ieškoti kito. Charles sužinojo, kad vienas turtingas viešbučio savininkas skiria $1,500 tam, kuris vienas mažu lėktuvu iš New Yorko nulėks į Paryžių be sustojimo. Na, ir Charles Lindbergh ta istorinį žygį atliko labai sėkmingai. Kelionė ėmė 33 valandas ir 30 minučių.

Visas pasaulis drąsųjį lakūną nuoširdžiausiai sveikino.

Tarybų Lietuvos rašytojų svečias—JAV poetas

Vilnius.—Nemažas būrys lietuvių poetų, prozininkų ir literatūros kritikų susitiko su Vilniuje viešėjusiu JAV poetu Viljamu Milsu (William Mills). Rašytojų sąjungos rūmuose įvykusiame pokalbyje svečias papasakojo apie JAV pietinių valstijų, iš kur jis pats kilęs, poetus ir jų kūrybą, paskaitė Džeimso Dikio (James Dickey), Donaldo Džastiso (Donald Justice) Roberto Peno Voreno (Robert Penn Warren), Millerio Viljamso (Miller Williams), Elo Jango (Al Young) bei savo eilėraščių. Lietuvių literatams buvo įdomu patirti tos JAV dalies poezijos ypatumus, jos tradicijas ir jų vystymą. Draugiško pokalbio metu buvo pasikeista mintimis apie lietuvių ir amerikiečių literatūras apskritai, Lietuvos TSR Rašytojų sąjungos valdybos sekretorius P. Bražėnas ir kiti susitikimo dalyviai svečiui papasakojo apie lietuvių poetų ir prozininkų kūrybą, rašytojų kūrybinę organizaciją, amerikiečių autorių knygų vertimus į lietuvių kalbą. V. Milsas su dideliu susidomėjimu klausėsi mūsų poetų skaitomų eilėraščių, domėjosi lietuvių poezijos savitumais, jos eilėdara.

Drauge su poetu V. Milsu pokalbyje dalyvavo ji lydėjęs JAV Generalinio konsulato Leningrade konsulas kultūros ir spaudos reikalams Hovardas E. Danielas (Howard E. Daniel), taip pat Lietuvos TSR Užsienio reikalų ministerijos atsakingas darbuotojas A. Juodokas.

Svečiai iš JAV taip pat susitiko su Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko universiteto dėstytojais ir studentais.

"G. kr." inf.

Oakland, Cal.

Gegužės 17 dieną iš visų Californijos kampų ir kampelių senuoliai pensininkai traukė į sostinę Sacramento su reikalavimais priimti sveikatos apdraudos Kennedy-Corman Health Security Bill, dabar, tuojau, taip pat sumažinti senuoliams namų mokestis, kuriuos pensininkai neturi iš ko sumokėti ir gyvena nedavalgę.

Sacramento mieste prie "Capitol" programą atidarė Rev. Bill Beand 10 val. ryto ir perstatė visą eilę kalbėtojų. Buvo gerų kalbėtojų, kurie reikalavo prezidentą Carterį nepamiršti pažadų, kuriuos jis rinkimų laiku sudėjo. Prezidentas daug rūpinasi militarizmo reikalais ir jiems skiria bilijonus dolerių, bet jis pamiršo Amerikos liaudį, senus žmones, kurie pastatė Ameriką tokią gražią, turtingą ir galingą, kokia ji šiandien yra.

Į šią demonstraciją suplaukė virš 3,000 žmonių.

Demonstracija tęsėsi iki 2:30 val. po pietų. Ji baigėsi su muzika ir dainomis.

Beje, buvo renkami parašai už viršuje minėtus reikalavimus.

MŪSŲ NAUJAS MERAS

Gegužės 17 d. Oaklande įvyko miesto mero rinkimai. Išrinktas juodas teisėjas Lionel J. Wilson. Jo kandidatūrą rėmė visos pažangiosios miesto jėgos.

Naujasis meras pažadėjo pildyti liaudies reikalavimus. Greitai pamatysime, kaip jis savo pažadus pildys ir kokias pamainas įvykdys.

I. Kamarauskas

Binghamton, N. Y.

IŠ LDS KP. SUSIRINKIMO

Susirinkimas įvyko gegužės 7 dieną Sokol salėje. Tai buvo smagus susirinkimas, nes daugiau kuopos narių jame dalyvavo. Taipgi dalyvavo visi valdybos nariai.

Kuopos pirmininkė A. Maldaikienė atidarė susirinkimą 1 val. popiet. Perskaitytas praeito susirinkimo protokolas ir priimtas. Finansinė ataskaita taipgi priimta. Visų valdybos narių raportai priimti. Prie to, buvo skaitytas laiškas nuo Servit J. Gugas "bowling" reikalais. Nutarta iš kuopos iždo paaukoti $10, ir pavieniai nariai prisidėjo sekamai: O. Wilus—$5, M. Lynn—$5, J. Brown—$2 ir Žemaitienė—$2. Pasiųsta viso $24.

Dar kartą žodis apie pikniką. Rengiamės jį suruošti liepos 31 d.

Sekantis LDS 6 kp. susirinkimas įvyks birželio 4 dieną toje pačioje svetainėje. Pradžia 1 val. Tai bus svarbus susirinkimas. Kviečiame visus narius dalyvauti.

Fin. sekr. M. Lynn

Pughkeepsie, N. Y. — Mirdama čikagietė milijonierka Rebecca L. Lowrie paliko Vassar moterų kolegijai daugiau kaip 10 milijonų dolerių. Ši kolegija tokios stambios dovanos nebuvo gavus per višą savo 116 metų gyvavimą.

Parsiduoda

Trijų kambarių apartmentas su baldais, vienas blokas nuo busų, krautuvių, restaurantų, byčių, Lietuvių klubo. Randasi dvi lietuvių šeimos pačiame name—vaikų nėra. Užlaikymas $51 kas trys mėnesiai. Parduodu pigiai. Kreipkitės:

Marie Koch,
17300 N. E. 23rd Ave.
No. Miami Beach, Fla. 33160
(18-21)

Miami, Fla.

Aido Choro susirinkimas ir pamokos įvyks šeštadienį, birželio 4 d., L. S. K. svetainėje. Pradžia 1 val. popiet.

Svarbu, kad visi dainininkai-choristai dalyvautų. Turėsime išpildyti programą Tėvų Dieną pagerbimui mirusio gero rėmėjo Antano Bubelio.

Turėsime ir kitų svarbių reikalų choro gerovei aptarti. Tad visi dalyvaukite.

Choro pirm. **M. N.**

ĮVAIRIOS ŽINIOS

HITLERIO PAGALBININKAS TEBĖRA GYVAS

Rudolf Hess

Prieš 31 metus talkininkų teismas paskelbė jį karo kriminalistu ir nubaudė viso amžiaus kalėjimu. Jis buvo uždarytas tą bausmę atlikti Spandau kalėjime. Ir šiandien ten tebesėdi.

Rudolf Hess buvo vyriausias propagandos už fašizmą agentas. Ir šiandien daug kam neaišku, kodėl jis kartu su kitais hitleriniais karo kriminalistais nebuvo sušaudytas.

Ši jo nuotrauka slaptai išsmugeliuota iš Spandau kalėjimo.

VIRĖJŲ DĖMESIUI

National Bureau of Standards teigia, kad didžiausi energijos eikvotojai yra mūsų virėjai ir virėjos. Ir daugiausia energijos jie išeikvoja nuolatos atidarinėdami pečiaus duris patikrinimui, ar jų patiekalas jau yra iškepęs. Kiekvienas nereikalingas durų atidarymas yra nepateisinamas energijos formoje šilumos eikvojimas.

VEIKLI "PIRMOJI LEIDĖ"

Pranešama, kad prezidento žmona Rosalyn Carter lankysis Lotynų Amerikoje tarp gegužės 30 ir birželio 12-tos dienų. Ji aplankysianti šešias septynias šalis: Jamaicą, Costa Ricą, Equador, Peru, Braziliją, Colombiją ir Venezuelą.

Bostonas.—Ir vėl So. Bostone rasinis nesusipratimas vidurinėje mokykloje. Per tarp juodųjų ir baltųjų moksleivių riaušes geg. 12 d. septyni buvo sužeisti ir septyni areštuoti. Riaušės kilo, kai prie mokyklos durų buvo rasta dinamito.

Helsinki. — Suomijos kabinetas rezignavo. Busią siekiama daug platesnio koalicinio kabineto. Siuo tarpu Suomijos prezidentas Urbo Kekkonen lankosi Tarybų Sąjungoje su oficialiu vizitu.

Mexico City. — Meksikos valdžia paleido iš kalėjimo 1,943 kalinius, kurie buvo nubausti įkalinimu už narkotikų vartojimą arba laikymą pas save.

Washingtonas. — Senatas užgyrė prezidento Carterio pasiūlymą jo administracijoje įsteigti energijos departamentą. Manoma, kad tokia įstaiga padėtų geriau kovoti su energijos krize.

Wilmington, Del. — Teismas įsakė, kad visos miesto ir priemiesčių mokyklos turi būti rasiniai integruotos su 1978 metais.

Cairo. — Egypto prezidentas Anwer el-Sadat sako, kad jis, Sirijos, ir Saudi Arabijos vadai mano, kad Izraelio rinkimų rezultatai nepakeis Vidurio Rytuose situacijos.

Tel Aviv. — Dešiniųjų koalicijos vadas Begin staiga susirgo ir atsigulė ligoninėje. Jis bus, jei pasveiks, naujasis Izraelio premjeras.

Maskva. — Komisija paskelbė, kad naujosios tarybinės konstitucijos projektas jau paruoštas ir bus paskelbtas piliečių apdiskusavimui. Ji pakeis 1936 metų konstituciją.

Brussels. — Čia gegužės 23 dieną kilusiame turistiniame viešbutyje gaisre žuvo 15 žmonių. Beveik visi buvo turistai iš Anglijos.

Oakland, Cal.

Su širdgėla prisimename šios kuopos mirusius narius, kuriuos negailestinga mirtis išplėšė iš mūsų tarpo ir praretino mūsų eilės. Jie bendrai veikė ir troško, kad pasaulyje taika ir gerbuvis klestėtų.

Jų kilnus atminimas pasiliks gyvas mūsų narių širdyse.

LLD 198 KP. VALDYBA IR NARIAI

Lawrence, Mass.

Kapų Puošimo Dieną prisimename savo brangius Tėvelius **Balto** ir **Antaniną [Kudrenavičiutę]** Čžuladus.

Tėvelis mire 1967 m. rugsėjo 1 d., Motina 1975 m. balandžio 8 d.

Mes likome begaliniai užgautomis širdimis. Jie buvo mums labai artimi, rūpestingi, nuoširdūs šeimyniškai ir visuomeniškai.

Ant visados Jie pasiliks mūsų mintyse, mūsų liudesio suspaustose širdyse.

VIOLET [CŽIULADAITĖ] TARAŠKIENĖ—duktė
(San Leandro, California)
JONAS CŽULADA—sūnus, (Lawrence, Mass.)
EDMUNDAS CŽULADA——sūnus
(Londonderry, N. H.)
ir vaikų šeimos

"LAISVĖS" REIKALAI

Aukomis gavome nuo gegužės 5 d. iki 18 d.:

Jurgis Stasiukaitis, Fairview, N. J., proga jo 84-to gimtadienio $100.00
Helen Vežienė, No. Syracuse, N. Y., prisiminimui mirusių giminių 20.00
A. Gilmanas, Springfield Gardens, N. Y. 10.00
Antanas Baublis, Willow Springs, Ill., per I. Urmoną 10.00
Mary Kvetkas, N. Miami Beach, Fla. 10.00
LDS 55 kp., Cleveland, Ohio, per J. Petraus 10.00
Julia Lazauskienė, So. Ozone Park, N. Y., prisiminimui mirusio vyro Jono 10.00
Petras Paserskis, Baltimore, Md., per O. Kučiauskaitę 10.00
Jeanette Lusis, pagerbimui tėvo John Buzak, kuris mirė gegužės 10 d. Daytona Beach, Fla. 10.00
Julia Lauzades, Jamaica, N. Y. 10.00
J. Anskienė, Brooklyn, N. Y. 8.00
O. Babarskienė, Richmond Hill, N. Y., per N. Ventienę 6.00
E. Kasmočiai, Huntington, N. Y., per N. Ventienę 6.00
Barbas Mickus, Chicago, Ill., per A. Strich 5.00
A. Jurel, St. Catherines, Ont., Canada 5.00
F. Ramanauskas, Dorchester, Mass. 3.00
Mrs. N. Balchitis, Philadelphia, Pa. 2.00
Jonas Vaicekauskas, Binghamton, N. Y. 2.00
A. S. Michalosky, Reading, Mass. 2.00
Politas Kuliackas, Gardner, Mass. 1.00
I. Kamarauskas, Oakland, Cal. 1.00

* * *

Iš Hartfordo Laisvės Choro jubiliejinio koncerto aukų parvežėm sekamai:

Per Ievą Mizarienę—$45.00:
Richardas ir Irena Januliai, Palmer, Mass. $25.00
(atsinaujino "Laisvę" ir aukojo $15)
Iš Berlin, Conn., rėmėjas 10.00
V. Kazlau, Wethersfield, Conn. 5.00
Clem Straus, Bridgeport, Conn. 5.00
Per A. Bimbą—$30.00:
J. ir M. Svinkūnai, Waterbury, Conn. $10.00
W. Duda, Woodbury, Conn. 10.00
M. Barnett, Hartford, Conn. 5.00
Russian Friend, Hartford, Conn. 5.00
Per Nelę Ventienę—$25.00:
O. Visockienė, Kensington, Conn. $20.00
Aldona Fitzgibbons, Petaluma, Cal. 5.00

* * *

Per Ilsę Bimbą—$10.00:
Louise Butkevičienė, Hartford, Conn. $10.00

* * *

Širdingai dėkojame.

ADMINISTRACIJA

SAN FRANCISCO, CAL.

Šią Mirusių atminimo dieną su skaudančia širdimi liūdžiu

Prisiminus mano šeimos narius—tėvelius, vyrą, dukrelę, brolį ir sesutes.

Brangieji, Jūsų nepamiršiu kol gyva būsiu.

Lieku liūdinti—

dukra, žmona, motina ir sesuo

VALĖ SUTKIENĖ

Liūdnas prisiminimas

(Su pagarba ir gailesčiu širdyse prisimename mirusius Klubo narius, kurie entuziastiškai troško dėl klubo įsigijimo. Jų siekis įgyvendintas. Jų dėka ryžto, duosnumo, tikslas atsiektas.

Linkime, kad klubas ilgai dar gyvuotų ir skleistų lietuvišką žodį ir kultūrą.

LITHUANIAN SENIOR CITIZENS' CLUB, INC.
St. Petersburg, Fla.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Mūsų mirusiųjų

Izidorio P. Vežio, Stephany (Vežys) Evans ir Valerijos Kaminsky.

HELEN VEŽIENĖ
North Syracuse, N. Y.

SAN FRANCISCO, CAL.

Liūdnas prisiminimas

LLD 153 kuopos nariai su pagarba prisimename mirusius narius, kurie veikė ir troško, kad Draugija gyvuotų, kad pasaulyje būtų taika, kad darbo žmonėms būtų geresnis gyvenimas.

Mes Jūsų nepamiršime niekados.

LLD 153 KUOPOS VALDYBA
ir **NARIAI**

"LAISVĖS" REIKALAIS KANADIEČIAMS

Kaip žinote, "Liaudies Balso" visus skaitytojus perėmėme "Laisvėje," už kuriuos "Liaudies Balso" administracija užmokėjo prenumeratas iki pabaigos praeitų metų.

Kanados skaitytojams pradžioje šių metų išsiuntinėjome paraginimus [tiems, kurie nebuvo atsinaujinę prenumeratų], bet su skaitytojais Lietuvoje taip negalėjome padaryti, nes neturime adresų tų geradarių, kurie užprenumeravo laikraštį skaitytojams Lietuvoje.

Mūsų prašymas tiems, kurie esate užprenumeravę laikraštį į Lietuvą, tuojau [iki pabaigos šio mėnesio] atnaujinti prenumeratą bei pranešti mums, kad atnaujinsite. Kitaip, pagal pašto išstatymus, mes busime priversti sulaikyti laikraščio siuntinėjimą. Laikraščio prenumerata į Lietuvą $12.

* * *

Kitas svarbus reikals, kuris mums priduoda daug nesmagumų ir sueikvoja daug brangaus laiko, tai siuntimas mums kanadiškų valiutų mokesčio—ar tai būtų jūsų bankos čekiai, "money orders" bei kanadiški pinigai. Mes turime nešti pinigus į banką atskirai nuo mūsų ir laukti iki jūsų čekiai pereina per jūsų banką, kas užima kelias savaites, ir dar visuomet primokėti.

Paštas reikalauja [antros klasės teisės], kad mūsų prenumeratos būtų tokios kaip skelbiame, o kai mes gauname užmokestį ir išeina JAV pinigais mažiau, tai mes turime prenumeratą pakeisti mažesniam laikui. Taigi, būkite toki geri ir, išpirkdami čekius, pirkite taip, kad gautume JAV valiuta.

ADMINISTRACIJA

Montreal, Que.

LIGONIAI

L. Kisielius, L. L. D. sekretorius, turėjo operaciją Reddy Memorial ligoninėje.

P. Jokubka buvo ligoninėje, dabar gydosi namuose.

J. Skripka, jau kuris laikas negaluoja, lanko gydytojus ir ligoninę.

Linkiu visiems greit pasveikti.

IŠVYKO

P. Bendžaitienė, su dukrele buvo išvykusi į Toronto aplankyti draugus ir pažįstamus.

MIRĖ

Gegužės 7 d. mirė **Jonas Givis**, 65 m. Paliko nuliūdime žmoną, dukrą, tris anūkėlius, tris brolius ir dvi sesutes. Buvo gimęs Montreale.

Gegužės 14 d. staigiai mirė **Kazimieras Guzevičius** 49 m. Paliko nuliūdime sergančią mamytę, žmoną ir tris sūnus.

Velionis buvo draugiško būdo, puikiai vartojo lietuvių kalbą, savo laiku priklausė prie jaunimo choro. Taip pat buvo gimęs Montreale.

Artimiesiems gili užuojauta, o velionims lai būna lengva Kanados žemelė. **J-na**

London, Ont.

MIRĖ A. PUZARA

Gegužės 11 dieną mirė Aleksandras (Alex) Puzara. Gegužės 15 dieną būtų jam sueję 71 metai. Paliko: žmoną Sofiją, du sūnus Charles ir Antaną ir dukrelę Rūtą ir 3 anūkus. Lietuvoj: du brolius ir seserį. Kitą seserį Lenkijoje. Kilęs nuo Kalvarijos. Į Kanadą atvyko 1930 metais.

Kaip daugumą emigrantų tuo laiku, taip ir Aleką pirmiausia atvežė į Vakarų Kanadą, į Albertos provinciją, dirbti ant farmų. Padirbėjęs kiek ant farmų, grįžo atgal į rytus. Apsistojo Montreale. Tais pasaulinio krizio laikais buvo sunku su darbais. Padirbėjęs Montreale, atvyko į Windsor, Ont. Windsore apsivedė. Susitaupęs kiek pinigų, persikėlė į Rodney apylinkę ir užsipirko tabako farmą. 16 metų išdirbus ant tobako farmos, Alekas susirgo. Turėjo olserį (opą) viduriuose. Padarė operaciją. Išpiovė pusę pilvelio.

Sušlubavus Aleko sveikatai, pardavė farmą ir atvyko gyventi į Londoną. Londone gyvenant per 15 metų, Alekas turėjo keletą kritiškų operacijų. Paskutiniu laiku, kada nustojo veikti antras, paskutinis inkstas, užgeso Aleko gyvybė.

A. Puzara priklausė Sūnų ir Dukterų Pašalpinėje Draugijoje, Lietuvių Literatūros Draugijoje, skaitė pažangią spaudą ir ją rėmė. Aplankė tris sykius savo gimtąjį kraštą—Tarybinę Lietuvą.

A. Puzara turėjo ir nepagirtinų papročių. Smarkiai rūkydavo ir dažnai padaugindavo išgerti alkaholinės "medicinos," kas nepagelbėjo jo silpstančiai sveikatai.

Velionies karstą puošė daug gražių gėlių, ir nemažas skaičius mūsų tautiečių ir kitataučių atvyko į paskutinį atsisveikinimą.

A. Puzaros kūnas buvo sudegintas.

Gili užuojauta A. Puzaros žmonai, šeimai, giminėms ir artimiems. **P. Pajuodis**

ST. PETERSBURG, FLA.

Gegužės 7 d. Lietuvių Piliečių klubo salėje įvyko LLD 45 kuopos mėnesinis susirinkimas.

Jį pradėjo kp. pirmininkas Jonas Mileris. Toliau susirinkimą vedė Helena Šarkiūnienė. Kuopos valdyba pateikė balandžio mėnesio raportus.

J. Mileris pranešė, kad kuopos renginiai iki šiam laikui buvo sėkmingi, visuomet susirinkdavo skaitlinga publika. Taipgi priminė, kad Julė Andriulienė vyks į Chicagą. Jei randasi norinčių pasveikinti "Vilnies" dalininkų suvažiavimą, galite tą padaryti per Julę Andriulienę.

Finansų sekr. Julė Andriulienė pateikė kuopos finansų bei narių stovį. Iždininkas p. Alekna su raportu sutiko. Baro ir renginių pranešimą pateikė P. Alekna ir P. Mockapetris. Raportai priimti. Susirinkimą pabaigus, mūsų šeimininkės visus pavaišino skaniais pietais.

Po pietų buvo atžymėta Motinos Diena. Programą pradėjo Jonas Mileris. Pasveikino moteris Motinos Dienos proga. Toliau programą vedė Al. Aleknienė. Pirmiausia pristatė H. Feiferienę. Ji pasakė brandžią kalbą, pažymėdama motinos vaidmenį žmonijos gyvenime.

Toliau Stasys Kuzmickas padainavo motinai skirtas dvi dainas. Tillė Lukienė paskaitė poemą. Larry Strack dainavo angliškai motinai skirtas dainas.

Po to buvo pristatyta Adelė Pakalniškienė. Ji kalbėjo angliškai. Ji pasakė išsamią kalbą apie motinos pagerbimo dieną.

Istorija teigia, kad ir ankstyvesnių amžių laikais "Taip pat buvo moterų, kurios plačiau žiurėjo į gyvenimą, ir savo sueigose kėlė socialinio gyvenimo klausimą ir motinos pagerbimo dieną. 1887 metais Mary Towles iniciatyva buvo pradėta švęsti Motinos Diena. Vėliau, 1914 m. per prezidentą Wilsoną buvo pasiulyta kongresui ir Motinos Diena buvo pripažintą tautine šventė.

Be to, mes visi turėjome ar turime motinas, turime jas gerbti ir būti dėkingi už jų neribotą mums meilę ir nuolatinį rūpestį, kad būtume sveiki ir naudingi žmonijai ir sau.

Pabaigus kalbą paskaitė poemą, kokia sunki ir svarbi pareiga būti motina. Po to linkėjo moterims motinoms linksmai praleisti Motinos dieną.

Toliau Dainos Mylėtojų choras, vadovybėje Adelės Pakalniškienės, padainavo motinai tinkamas dainas.

KLUBO VEIKLA

Gegužės 14 d. klubiečiai nuosavoje salėje turėjo mėnesinį klubo susirinkimą. Jį pravedė klubo prez. V. Bunkus. Pirmiausia buvo pagerbtas tylos minute miręs klubo narys Petras Steponaitis.

Toliau klubo valdyba pateikė raportus. V. Bunkus pranešė, kad balandžio mėnesį į klubo renginius buvo susirinkusi nemaža publika. Taipgi priminė, kad būtini namo reikalai sutvarkyti. Dar kartą priminė, kad klubas rengiasi paminėti Jono Ragausko mirties metines gegužės 24 dieną klubo salėje, kviečia klubo narius bei kuopos narius dalyvauti. Viceprezidentas ir direktoriai sutiko su V. Bunkaus raportu.

Finansų sekr. Adelė Pakalniškienė pateikė balandžio mėnesio klubo finansų stovį. Baro ir renginių raportą pateikė P. Alekna ir P. Mockapetris. Raportai buvo priimti. Susirinkimą pabaigus, šeimininkės pateikė pietus. Toliau sekė šokiai ir draugiški pokalbiai.

KELETĄ ŽODŽIŲ APIE DAINOS MYLĖTOJŲ CHORĄ

Šiemet mūsų choras turės ilgesnes atostogas, nes choro mokytoja Adelė Pakalniškienė pasiruošusi vykti į Texas valstiją.

Ji lankys savo dukrą ir jos seimą. Ten ji mano ilgiau paviešėti ir pailsėti. Gegužės 17 dieną choristai susirinko į klubo salę draugiškai pasivaišinti ir palinkėti choro mokytojai Adelei Pakalniškienei laimingos kelionės, gero poilsio ir praleisti atostogas su svo šeima linksmai.

Choristai bei kiti jos draugai linki Adelei laimingai sugrįžti. Iki malonaus pasimatymo.

PRANEŠIMAI

Gegužės 28 dieną klubo pobūvis, pietūs 12 val., po pietų šokiai.

Birželio 4 d. kuopos susirinkimas, pradžia 10:30 val. ryto, pietūs 12 val.

Birželio 11 dieną klubo susirinkimas, pradžia 10:30 val. ryto, pietūs 12 val.

Įvyks Lietuvių piliečių klubo salėje, 314-15 Ave. South.

Prašom visus dalyvauti.

V. Bunkienė

PRISIMENAME IŠTIKIMĄ DARBO ŽMONIŲ ŠEIMĄ

Zmitrų šeima: Tėvai, o už jų [iš kairės] dukros Bronė ir Viktorija.

Mirusiųjų prisiminimo dienos proga reikia prisiminti ir apie Augustino ir Zofijos (Banytės) Zmitrų gyvenimą. Augustinas gimė 1875 m. balandžio 23 dieną, Permėnų kaime, Kuršėnų rajone. Jo tėvai buvo bežemiai grytelninkai. Turėjo 13 vaikų. Augustinas buvo jauniausias. Dar jaunas būdamas turėjo stoti prie darbo, kad pagelbėtų tėvams. 1905 metais kilus revoliucijos audrai, kiek prasilavinęs skaityti ir rašyti, jis įsijungė į tą judėjimą—nešiojo ir skleidė atsišaukimus, kviečiančius darbininkus ir valstiečius į kovą prieš caro valdžią. Caro valdžia pradėjo areštuoti visus jai neištikimus, tai ir Augustinui teko slapstytis, kad išvengtų arešto.

Vienai dukrai mirus, per jos laidotuves jam pasisekė pabėgti, tai nebuvo suimtas. Pabėgdamas paliko žmoną Zofiją su keturiais mažais vaikais.

Atvažiavo į Ameriką, Scranton, Pa., pas švogerį Bani, čia gavo darbą anglies kasykloje. Išdirbęs dvejus metus ir pusę, susitaupęs šiek tiek pinigų, grįžo atgal į Lietuvą. Papilės miestelyje atsidarė aludę. Bet prabėgus keliems metams, caro šnipai sužinojo ir jį suėmė. Bet gerai, kad turėjo susitaupęs kelis rublius, tai sumokėjo užstatą ir buvo paleistas po žandarmerijos priežiūra. Kas mėnesį turėjo važiuoti į Vekšnių miestelį nuovadoje registruotis.

1911 metais Augustinas Zmitra vėl išvažiavo į Ameriką su žmona. Dukreles Bronę ir Viktoriją paliko Lietuvoje. 1912 metais abidvi atvažiavo pas tėvus į Scrantoną. 1917 metais Zmitrų šeima persikėlė gyventi į Binghamton, N. Y. Gavo darbą batų išdirbystėje Endicot Johnson Co. Visa Zmitrų šeima buvo susipratę žmonės. Čia tuoj įstojo į socialistų kuopą ir visas kitas pažangiasias lietuvių organizacijas, taipgi skaitė "Kovą," "Laisvę," "Vilnį," "Darbą," "Tiesą." Turėjo daug draugų. Kas tik atvykdavo į Binghamtoną organizacijų reikalais, Zmitrų šeimos būdavo priimamas kaip geriausias bičiulis.

Tėvas Augustinas Zmitra turėjo daug ką gyvenime pernešti—vaikų mirtys, areštai, visokios pabaudos, persekiojimai. Tačiau niekas jo nepalaužė. Jis pasiliko ištikimas savo įsitikinimams iki mirties.

Zofija Zmitrienė mirė 1940 m., o Zmitra 1950 m. ir 1958 metais Bronė susituokė su Walteriu Keršuliu ir tuojau persikėlė gyventi į Brooklyn, N. Y. Po kiek laiko pas juos atvyko ir Bronės sesutė Viktorija. Viktorija mirė 1946 m. Jos palaikai buvo nuvežti atgal į Binghmatoną ir palaidoti šalia tėvelių Glenwoodo kapinėse. Ten pat palaidotas ir Zmitrienės brolis Banys, kuris mirė 1938 metais.

Atvykusios į Brooklyną Bronė ir Viktorija tuoj įsijungė į pažangiųjų lietuvių veiklą. Tą darbą Bronė tęsia ir po sesutės Viktorijos mirties.

Bronė ir Walteris Keršuliai yra "Laisvės" direktorių taryboje ir per daugelį metų dainuoja Aido Chore, Bronė taipgi eina Lietuvių Moterų Klubo sekretorės pareigas. Priklauso ir prie kitų organizacijų.

Kaip Binghamtone Zmitrų namai buvo svečių namai, taip dabar Bronės ir Walterio Keršulių namai yra gerai žinomi ne tik vietiniams lietuviams, bet ir svečiams bei turistams iš Tarybų Lietuvos. Visi šiltai priimami.

Bronė Keršulienė, prisimindama savo tėvelius ir sesutę Viktoriją, "Laisvės" dalininkų suvažiavime paaukojo $100.

"Laisvės" kolektyvas linki Bronei ir Walteriui sveikatos ir daug saulėtų dienų.

P. Venta

MONTREAL, QUE., CANADA

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Aleksandros Einikienės

Mirė

1976 m. gegužės 13 d.

Jau praslinko vieneri metai, kai negailestinga mirtis atskyrė iš gyvųjų tarpo mano mylimą žmoną ir vaikų mamytę.

Šią liūdną sukaktį prisimename su ilgėsiu ir skausmu širdyse. O tu brangioji ilsėkis ramiai ant aukšto kalnelio. Per greit mus palikai.

Liūdime,
Vyras —**AUGUSTAS**
Dukros—**HELEN, FRANCIS**
Ir Žentas

Montreal, Canada

Minime liūdną dviejų metų sukaktį

Prabėgo dveji labai liūdni metai nuo mirties **Jono Petronio**, išsiskyrusio iš gyvųjų tarpo 1975 m. gegužės 30 d. Su didele širdgėla prisimename Tave, Brangusis, išsiskyrusį iš mūsų tarpo. Dažnai mintimis gyvename su Tavimi. Jaučiame didelę gyvenimo tuštumą, netekę Tavęs.

Ilsėkis ramiai šaltoj Kanados žemelėje, o mes visuomet su geru žodžiu minėsime Tave!

Žmona—**S. PETRONIENĖ**
Sūnus— **BRONIUS**
Duktė— **JENĖ** su Šeima
Duktė— **HELEN** su Šeima

Montreal, Canada

Prisimename Brangias Drauges

Jos buvo mūsų organizacijoje. Kiekviena pagal savo išgalę darbavosi arba parėmė darbą išauginti ir išsaugoti pažangias organizacijas ir spaudą. Štai jos, išėjusios iš mūsų eilių į amžinąjį poilsį:

Margareta Alvinienė	Ieva Menkeliūnienė
Helen Andriks	May Merk
Carol Baretela	R. Merkienė
Ona Bečienė	Mary Mikalauskienė
S. Bidermanienė	Albina Mikalaus
Mary Brown	Izabelė Misiūnienė
Stefanija Cedronienė	Viktorija Miller-Zmitraitė
Ona Chernik-Černevičienė	Marė Nečiunskienė
M. Čiberkienė	Ona Papienė
Ona Cibulskienė	Elzbieta Paškauskienė
Margaret Cowl	Sofija Petkienė
Katrė Deikus	Kazimiera Petlickienė
Anna Deps	Izabela Radžiūnienė
Ona Dobinienė	Olga Reinhardt
Aldona Gray-Kazokytė	Stefanija Sasna
O. Janušienė	Emilija Simon
Magdalena Juškienė	Marg. Sluogsnaitienė
Adelė Kalakauskienė	Ona Stanelienė
Lilija Kavaliauskaitė	Emilija Stupurienė
Franciška Kazokienė	Ona Švagždienė
Magdalena Kuncienė	Marė Tamelienė
Alisė Kunevičienė	Ona Titanienė
Marė Kalvaitienė	Ona Urbaitienė
Kostancija Karlonienė	Stella Vaitkus
Kostancija Karpavičienė	Margaret Valilionienė
Lucy Klimienė	Ona Venskūnienė
Marė Kreivėnienė	Katrina Vilktrakytė
Marė Krunglienė	N. Virbickienė
Ona Laukaitienė	Ona Walmusienė
Rožė Laukaitienė	Klem. Yenkeliūnienė
Elzbieta Laurenkus	Antanina Zdažinskienė
Irena Levanienė	Ona Zeidatiene
Veronika Lisajienė	Bronė Žilinskienė
Ona Malkūnienė	Mary Zoubra

Jų gaila, bet ir miela jas prisiminti ir pagerbti.

NIUJORKO LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBAS

MIAMI, FLA.

Mirusiųjų pagerbimo dieną

Su širdgėla prisimename brangius Klubo mirusius narius. Negailestingoji mirtis išskyrė iš mūsų tarpo didelį skaičių mūsų darbščiųjų pažangiųjų draugų, kurie daug veikė ir troško, kad taika gyvuotų pasaulyje.

Mes su pagarba juos prisimename ir reiškiame gilią užuojautą jų artimiesiems.

LIETUVIŲ SOCIALIO KLUBO VALDYBA ir NARIAI

MIAMI, FLA.

Liūdnas prisiminimas

LLD 75 kuopos mirusiųjų narių, kurie darbavosi pagal savo išgalę organizacijoje ir rėmė mūsų pažangią veiklą ir spaudą.

Gerbiame juos už jų kilnius darbus ir su pagarba prisimename juos. Reiškiame gilią užuojautą jų artimiesiems.

L. L. D. 75 KUOPOS VALDYBA ir NARIAI

ST. PETERSBURG, FLA.

Prisiminimas mirusių narių

Su liūdesiu širdyse prisimename mielus LLD 45 kp. mirusius narius. Su pagarba minėsime pažangios idėjos kovotojus, kad pasaulyje būtų taika, kad darbo žmonėms būtų geresnis, šviesesnis gyvenimas.

Mes pasilikę tęsime toliau kovą už tuos pačius idealus.

LLD 45 KP. VALDYBA ir NARIAI

Iš Aido Choro jubiliejinio koncerto

Gegužės 15 dieną Laisvės salėje įvyko Aido Choro 65-rių metų jubiliejinis koncertas. Salė buvo pilnutėlė tokios publikos, kuri myli dainą ir nori, kad jos aidai dar ilgai skambėtų. Mūsų Aidas, sulaukęs 65-rių metų, jau žengia į antrą "jaunystę," bet šis koncertas parodė, kad ir antra "jaunyste" dar gali pajudinti žemę. Tiktai reikia vienybės, o vienybėje galybė!

Programa buvo gana spalvinga ir įdomi. Aido Choro pirmininkas Povilas Venta, pasveikinęs svečius ir trumpai apibūdinęs tos dienos reikšmę, pristatė choro vicepirmininkę Nastę Buknienę vesti meninę programą, ir iškvietė chorą ant scenos. Aidietės visos buvo šventiškai pasipuošusios—ilgom suknelėm. Vyrai irgi neatsiliko—jie dėvėjo tamsiais kostiumais, taip, kad vaizdas gavosi gana malonus.

Mūsų vadovei Mildred Stensler diriguojant, o mūsų viešniai, irgi buvusiai Aido mokytojai, Aldonai Anderson (Žilinskaitė) akompanuojant, Choras sudainavo šias dainas. "Sveiki Broliai Dainininkai"—L. Eremino, "Mergužėle Lelijėle"—J. Bendoriaus, "Kolūkio Laukuose"—V. Kuprevičiaus, "Baravykų šokis"—E. Balsio.

Po Aidiečių, žengia į sceną mums visiems žinoma ir mylima solistė Amelia Young (Yeskevičiutė). Ji labai gražiai, jautriai su puikia dikcija perdavė šias dainas: "Milžinų Baladė" (iš op. "Bailus Daktaras")—J. Eichbergo ir "Berneliai Mergelės"—W. Žuko. Publika ją sutiko entuziastiškai.

Amelia Young [Jeskevičiutė]

Sekantį numerį atliko Aido Choro solistas Victor Becker, baritonas. Kas Viktorą yra girdėjęs, tam nereikia nei aiškinti, kad jo stiprus, galingas, išlavintas balsas pagauna klausovą, ir jau mūsų solistui būna nelengva pasitraukti nuo scenos. Jis padainavo: "Pavasarį Grįžta jaunystė"—A. Raudonikio "Pavasariška kelionė"—M. Novicko. Publika jam nesigailėjo katučių.

Sekantį numerį mums davė mūsų stipriosios jėgos, būtent Nellie Venta ir Victor Becker. Jie "padainavo "Meilės valsas," iš op. "Waltz Dream"—O. Strauso. Ne tik, kad jų balsai puikiai skambėjo, bet jie pajėgė sukurti tikrą meilės sceną. Ir tai buvo labai įspūdinga ir publika gerai įvertino.

Po šio numerio publika jau nerimauja, nori pamatyti—išgirsti mūsų viešnią solistę Aldoną Devetsco (Klimaitę). Ir štai jau jinai scenoje. Publika sveikina. Ji savo lakštingalos balseliu visus sužavėjo. Ji padainavo: "Stasys"—A. Vanagaičio, "Lopšinė"—S. Šimkaus, "Saulelė Raudona"—Tallat-Kelpša. Publika ją palydėjo ilgais aplodismentais.

Aldona Devetsco [Klimaitė]

Mes aidiečiai galime pasididžiuoti, kad praturtėjom šauniu duetu, tai Nellie Venta ir Tessie Stockus. Jos gražiai harmoningai padainavo "Lieptas"—A. Bražinskas"), "Greit jau greitai gegužėle" J. Bašinsko. Jos gražiai pasirodė ir publika jas labai įvertino.

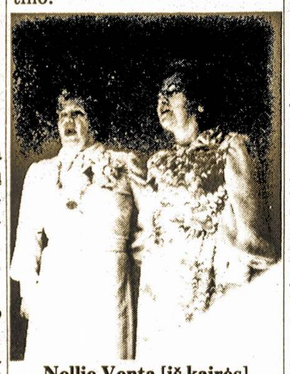

Nellie Venta [iš kairės] ir Tessie Stockus

Dar kartą mūsų miela viešnia solistė Aldona pradžiugino mus dainomis: "Karvelėli"—J. Žilevičiaus, "Tyliai Nemunėlis Teka"—M. Petrauskio, "Tu mergelių dainavimas"—A. Kačanausko.

Puikiai atlikta, visi linksmai nusiteikę ir patenkinti.

Solistės ir mūsų vadovė buvo apdovanotos gėlių puokštėmis, kurias gražiai įteikė Onutė Babarskienė.

Buvo malonu pristatyti mūsų gerbiamą svečią žurnalistą Joną Lukoševičių, kuris pasveikinęs aidiečius linkėjo tęsti tą garbingą darbą ir skleisti lietuvišką dainą. Ačiū jam.

Dar kartą įstoja Aido Choras ir padainuoja šias dainas: "Sukakties Daina"—Ivanavičiaus, "Ilgesio Daina"—A. Bražinsko, "Tamošiaus Pagavimas" Moterų Grupė—V. Juozapaičio, "Brolių milžinų šalyje" (ištrauka iš kanta tos)—A. Bražinsko.

Taip pat mūsų koncerte jau ne pirmą kartą dalyvauja ir kai kuriems solistams akompanavo, aukšto lygio muzikos Frank Brazinskas. Jis ne tik akompanavo, bet ir pats savo puikiu balsu padainavo (angliškai). Tai buvo kas tai tokio naujo, ir todėl visus labai maloniai nuteikė. Įdomu, kad tą dieną jis minėjo savo gimtadienį. Tai mama Sofija Stasiukaitienė jam nežinant parūpino sieksninį tortą, kurio pakako visai publikai. Žinoma, jam sudainavome "Ilgiausių Metų."

Muzikas Frank Brazinskas

O mūsų vadovė Mildred Stensler apvainikavo šį mūsų jubiliejų, visus dainininkus ir svečius pavaišindama taure šampano.

Buvo labai įspūdinga, kada Mildred scenoje susijaudinusi dėkojo mamai, kuri įdiegė jai dar jaunutei jausmą pamilti lietuvišką žodį ir dainą, ir kad ji ir šiandien duoda jai progos palyginti iš toli atvažiuoti ir vadovauti Aido Chorui. Tai buvo gražus žestas nuo dukters motinai. Mes aidiečiai irgi prisidedam su padėka jos mamytei. Taip pat su mumis dalyvavo Mildred dukra su savo vyru. Buvo malonu su jais susipažinti. Dalyvavo ir Nellie ir Povilo Ventų sūnus Paul Jr. su būsimąja žmonele Raslyn. Tai puikūs jaunuoliai.

Gėlių stalams papuošti iš savo gražių sodelių atnešė Bronė Keršulienė ir Julia Lazauskienė. Ačiū joms.

Sunkiausią darbą atliko, pagamindamos maistą, tai Onutė Babarskienė ir Nellie Ventienė. Visos kitos aidietės joms talkavome, kur reikėjo.

Apie visus mūsų talkininkus bus parašyta atskirai.

Nastė Buknienė

Pastaba: Nuotraukos Jono Siurbos.

Niujorko Moterų Klubo žinios

Klubo susirinkimas įvyko gegužės 17 d. Laisvės salėje.

Susirinkimą atidarė Klubo pirmininkė Ieva Mizarienė. Pravesti susirinkimą išrinkta Nastė Buknienė, kuri sugabiai vedė tvarką. Bronė Keršulienė perskaitė užrašus pereito susirinkimo. Ieva Mizarienė sakė, kad šį sykį nedaug ką turi raportuoti, tik atsiprašė, kad negalėjo dalyvauti praėjusiame susirinkime dėlei ligos ir jai rupėjo atlikti užsivilkusį kasdieninį darbą. Nelė Ventienė raportavo apie iždo stovį. Narėms patinka, kad mūsų iždas didėja. Dovanų komisija, Julia Lazauskienė ir Nastė Buknienė, pagirtos už jų taip puikų darbą.

Klubo pirmininkė pranešė, kad mirusiųjų minėjimo dienoje reikėtų, kaip ir kas met, prisiminti mūsų mirusias nares per "Laisvę." Nutarta paskirti "Laisvei" už tai $25. Taipgi komiteto paskyrimas "Vilnies" suvažiavimui $50 buvo užgirtas.

Mizarienė pakėlė klausimą pakviesti į rudenį Stefaniją Masytę parodyti niujorkiečiams jos susuktus filmus jai viešint Lietuvoje. Ji šiuos filmus rodė Floridoje, Chicagoje, Detroite ir Kanadoje ir visur atsiliepimai buvo labai geri. Numatoma šį pobūvį turėti rugsėjo mėnesyje ir tuo pačiu laiku bus galima klubietėms nusifotografuoti.

Apie sergančias nares B. Keršulienė pranešė, kad mūsų Klubo narė O. Žemaitienė, kuri gyvena Binghamtone, serga. Taipgi serga J. Pužauskienė, kuri gyvena Sands Point, N. Y. Kitos narės O. Dobilienė ir A. Petraitienė taipgi serga, apie jas jau buvo rašyta laikraštyje. Mūsų gili užuojauta sergančioms draugėms. Pasigendame mūsų dosnios narės O. Quater, kuri nesveikuoja ir todėl nematome jos mūsų susirinkimuose.

Dovanų gavome iš Kalifornijos nuo narės V. Sutkienės $10, iš Miami nuo N. Iešmantienės $5, Sofija Stasiukaitienė užsimokėjo $5 narystės duoklių ir paaukojo $5, E. Sungailienė $5 ir Teresė Simas $5. Ačiū joms.

Atnešė dovanų Ona Malinauskienė ir Marcelė Šukaitienė. Maistu prisidėjo vaišėms Ona Babarskienė, Johana Danilevičienė ir Paulina Kolendo. Vaišės buvo puikios, kurias paruošė Ona Babarskienė ir Paulina Kolendo.

Laike vaišių sužinota, kad gegužės mėnesyje minėjo savo gimtadienį mūsų darbščioji dovanų komisijos narė Nastė Buknienė. O Nelė ir Povilas Ventai šį mėnesį mini savo 35 metų vedybų sukaktį. Sudainavome Nastei ir Ventams "Ilgiausių metų."

Kadangi šis susirinkimas buvo paskutinis, tad skirstėmės linkėdamos vienos kitom linksmų atostogų iki rugsėjo mėnesio.

Iki pasimatymo!

Adelė Rainienė

Pagaliau paskelbė savo kandidatūrą

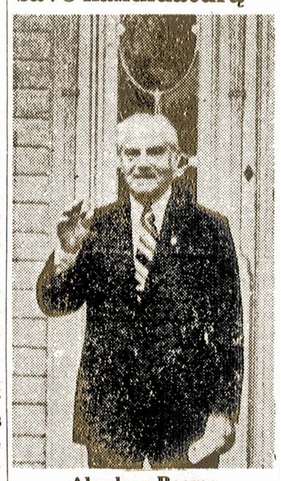

Abraham Beame

New Yorkas. — Dabartinis miesto meras pagaliau paskelbė savo kandidatūrą antram terminui. Birželio mėnesį turės įvykti nominacijos arba pirminiai balsavimui. Demokratų partijoje yra net keletas ukvatninkų į tą vietą. Beame gali ir nelaimėti nominacijose. Buvo manyta, kad Liberalų partija jį taipgi skirs savo kandidatu. Deje, liberalai užgyrė valstijos sekretoriaus Cuomo kandidatūrą.

Ji laimėjo

Alva Buxenbaum

Rinkimuose į Mokyklų tarybą Brooklyno 17-distrikte antram terminui išrinkta ši veikėja, Komunistų Partijos Centro Komiteto narė. Prieš Alva Buxembaum buvo sudaryta tvirta opozicija, kuri propagandoje prieš ją nepasigailėjo pačių kraštutiniausių priemonių, bet nieko nepešė. Didelė dauguma šio distrikto tėvų ir motinų ją gerai pažįsta ir netikėjo reakcininkų propagandai.

Tarp lietuvių

Malonu pranešti, kad mūsų mielas draugas Mikolas Liepa jau sugrįžo iš ligoninės ir gydosi namie.

* * *

O. Dobilienė taipgi jau sugrįžo į namus po operacijos ant akies.

* * *

Ona Jozėnienė smarkiai susižeidė koją puldama šalygatvyje prie namų. Reikėjo važiuoti į ligoninę, bet ten nepasiliko—gydosi namie.

Mūsų Onutę užpuolė ne viena bėda. Jos dukrelė Teresėlė smarkiai susirgo ir randasi Long Island Jewish Hospital jau keletą savaičių.

* * *

Linkime visiems ligoniams greit sustiprėti.

Ieva

Giedrės Kaukaitės Koncertas

Amerikoje vieši visiems gerai žinoma Vilniaus Operos solistė Giedrė Kaukaitė. Ji jau dainavo Los Angeles, Cal., ir Chicagoje, o birželio 4 d. dainuos Carnegie Recital salėje, West 57th St., prie Broadway, 2 val. po pietų.

TRIP TO HARTFORD

Two big important affairs are behind us—New York Aido Chorus 65th anniversary and Hartford Laisve's Chorus 50th anniversary. Both of them were very successful and gave inspiration to us to carry on. New York chorus can take a rest but Hartford chorus is continuing their rehearsals because the demand for their performances at the nursing homes is rather heavy. This is a wonderful thing Hartford chorus is doing and we wish them luck and strength.

I spent a beautiful day in Hartford after the concert with Elena Brazauskienė. We have been friends for over 25 years and my stay with her strengthened our friendship. I had a wonderful time indeed. Elena drives a car and took me to see the city—all the big, beautiful and important buildings including the insurance company she is working for. And we had lunch in the cafeteria there.

Elena Brazauskienė

Yes, Elena is a working girl and for my surprise has been working for years already in Hartford. I thought all her time was taken up by her ill husband, chorus work and 92 years old aunt who lives with her now. But she has been working besides all that and deserves a lot of credit indeed.

We visited Walter in the nursing home. Since his fall about two years ago he hasn't been able to walk. His mind is clear. He recognized me and called my name when we entered his room. He even has a sense of humor regardless his physical condition. When Elena handed him a gift package from New York he said: "A bomb?" We all smiled. It was a beautiful box of candy from Ona Babarskienė, and Walter and Elena both appreciate her thoughtfulness.

Later in the day I visited some friends in Stratford. The trip to Connecticut was very enjoyable, interesting and fruitful. I made some new friends and got 10 dollar donation for Laisvė from Louise Butkevich.

Ilse

Gydosi namie

"Laisvėje" buvo pranešta, kad mūsų žymioji menininkė chorų mokytoja Dorothy Murelis yra susirgus ir randasi ligoninėje Philadelphijoje. Dabar sužinojome, kad Daratėlė iš ligoninės paleista ir gydosi namie. Tačiau sakoma, kad gal turės kelioms savaitėms atsigulti į Convalescent Home. Gydytojas norįs būt užtikrintas, kad ji turi visas sąlygas greičiausiam pasveikimui.

Daratėlė Murelienė

SOUTH OZONE PARK, N. Y.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Jonas Lazauskas

mirė 1975 m. gegužės 22 d.

Jau praėjo dveji metai kaip staiga nustojo plakusi širdis ir užgeso gyvybė mano mylimo ir brangaus vyro ir dukters tėvo. Kiekvieną dieną prisiminame jį su širdies skausmu.

Mielasis, ilsėkis ramiai gražiame kalnelyje. Tavo meilė šeimos pasiliks amžinai mūsų mintyse.

Liūdinti žmona—**JULIJA LAZAUSKIENĖ**
Dukra—**LILLIAN PAULSON su šeima**
Miami, Florida

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Joseph J. Garszva

Undertaker and Embalmer

HAVEN HILL FUNERAL HOME, INC.

104-38 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y. 11418
Telefonas: 846-1970

MIRUSIŲJŲ PAGERBIMO DIENOJE

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Jurgio Bernotos

ir

Donato Mažilio

Su širdgėla prisimename taip mylimus ir artimus mūsų draugus.

WALTERIS ir **BRONĖ KERŠULIAI**
Brooklyn, N. Y.